

POMEMBEN SEMINAR V ORGANIZACIJI OKRAJNEGA ODBORA SZDL V KOPRU

Z ZNANOSTJO V MODERNO PROIZVODNJO

Znanstveno raziskovanje je ena izmed najmočnejših gibalnih sil družbenega razvoja — Neogibno potrebno je vključevanje znanstveno-raziskovalnega dela v gospodarstvo in proizvodnjo — Temeljita analiza in ocena aktualnih gospodarskih vprašanj

Okrajni odbor SZDL je ta ponedeljek in torek priredil v mali gledališki dvorani v Kopru pomemben dvodnevni seminar, posvečen važni družbeni in ekonomski problematiki. Seminarja, ki ga je vodil podpredsednik Okrajnega odbora SZDL Apolinio Abram, so se udeleževali predstavniki delovnih organizacij ter družbenih in političnih organizacij iz vsega okraja.

Prvi dan so na seminarju razpravljali o vključevanju znan-

stveno raziskovalnega dela v gospodarstvo, o čemer je podal glavni referat inž. Pavle Žavcar, koreferate pa Joško Rotar o pomorstvu, ladjedelništvu, plovbi, prometu in pristanišču, inž. Cotic koreferat o ribištvi in predelovalni industriji, inž. Drnovšek pa koreferat o gozdarstvu in lesni industriji.

Drugi dan seminarja pa je bil namenjen analizi nekaterih aktualnih gospodarskih vprašanj v koprskem okraju. H glavnemu

referatu predsednika koprskega okraja Davorina Ferligoja so Lojze Lesjak, Ivo Baškovič, inž. Marušič in Franc Klobučar navedli koreferate o evropski integraciji in našem izvozu, o kovinski industriji in izvozu, o problemih kmetijstva ter o turizmu, trgovini in gostinstvu.

Oba dneva je po referatih in koreferatih sledila obširna razprava, v kateri so predstavniki delovnih organizacij ter družbenih in političnih organizacij še

podrobneje osvetlili posameznosti v tej kompleksni problematiki.

V torek popoldne je zaključnemu delu seminarja prisostvoval tudi predsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Albert Jakopič-Kajtimir, ki je ob koncu razprave še sam posegel v diskusijo. Govoril je predvsem o nalogah Socialistične zveze v prihodnjem obdobju, posebej glede na ugotovitve seminarja, izluščene v poročilih in koreferatih ter obširni razpravi. Posebej se je zaustavil pri politiki kadrovanja, razmerah okrog štipendiranja, uporabljanja znanstveno raziskovalnega dela v gospodarstvu, nekaterih problemih izvoza ter vključevanja delovnih kolektivov in gospodarskih organizacij v mednarodno delitev dela, nato pa zaželel vsem udeležencem mnogo uspeha pri praktičnem uveljavljanju na seminarju pridobljenih napotil.

Seminarja so se razen članov okrajnega političnega aktiva s sekretarjem OK ZKS Jožetom Božičem na čelu udeležili še predsednik in podpredsednik OLO Davorin Ferligoj in Franc Klobučar, predsednik in tajnik Gospodarske zbornice okraja Koper Lojze Lesjak in Črt Kolenc, člani predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta s predsednikom Marjanom Rožičem na čelu, sekretarji občinskih komitejev ZK, predsednik občinskih odborov SZDL in občinskih ljudskih odborov ter občinskih sindikalnih svetov koprskega okraja, direktorji in predstavniki delavskih svetov večjih gospodarskih organizacij in drugi.

Seminar je s kratkim nagovorom zaključil novi predsednik Okrajnega odbora Ivan Lapajne, nakar je bil še kratek razgovor s predsedniki občinskih odborov SZDL o organizaciji drugega dela seminarja o vlogi in nalogah subjektivnega faktorja, kar bo vsaka občina zase organizirala doma še v tem mesecu.

Ko je tov. Kavčič govoril o razpravi okrog osnutka ustave, je zlasti poudaril, da bi morale sindikalne organizacije pri teh razpravah še posebej poskrbeti za to, da bi razprave povezali z analizami o gospodarjenju in perspektivah posameznih delovnih organizacij ter z njihovimi statuti.

Preteklo soboto se je v Postojni prvič sestal koordinacijski odbor lesne industrije našega okraja. Formiranje odbora, do katerega je prišlo na enem izmed prejšnjih posvetovanj, je izraz teženja, da bi se med podjetji o...

...njene panoge bolj organizirano razvijalo medsebojno proizvodno sodelovanje.

Seji so tokrat prisostvovali tudi predstavniki okrajnih in občinskih političnih forumov ter ljudskih odborov. Potem ko se je ko-

ordinacijski odbor konstituiral in izvolil petčlansko predsedstvo, začasnega predsednika pa Ivana Lapajneto iz Lesonite, je beseda tekla o bližnjih nalogah, ki naj bi jih reševal odbor s svojim ožjim vodstvom, seveda ob podpori zainteresiranih gospodarskih organizacij.

Iz živahne razprave, v kateri so se ponovno razčistili pogledi, mnenja in stališča okoli sedanjih in bodočih oblik integracije v lesni industriji, so se dale izluščiti predvsem naslednje ugotovitve: — udeleženci razgovora so si bili enotni v tem, da je na tej stopnji razvovitosti proizvodnih sil tudi v tej panogi ekonomska integracija imperativ in da zaradi tega nobenemu prizadetemu kolektivu, ki se zaveda teh ekonomskih zakonitosti, v teh procesih ni težko najti svojega mesta; — da je ekonomska integracija v vseh svojih variantah utemeljena z gospodarskega vidika le, če zagotavlja, da se več, ceneje in kvalitetneje proizvaja, z družbenega pa, če ustvarja kar najbolj ugodna tla za razvijanje proizvodnih odnosov preko bogastva oblik delavskega samoupravljanja;

— da mora biti nosilec vseh teh gibanj proizvajalec sam, kajti to je najboljša garancija, da bodo doseženi ekonomski in družbeni cilji, ki si jih zastavljamo z integracijo; — sodelovanje mora sloneti na popolni enakopravnosti vsake posamezne delovne organizacije, kajti samo enakopraven položaj zagotavlja, da bo v postavljenem okviru sleherni našel svoje interese.

Prav dosedanje razprave v kolektivnih lesne industrije našega okraja potrjujejo ugotovitve, da je mnogo večji interes, mnogo več

S PLENUMA OKRAJNEGA ODBORA SZDL KOPER

omladitev v vodstvu

Plenum je na mesto predsednika izvolil Ivana Lapajneto iz Ilirske Bistrice

Med dvodnevnim seminarjem v začetku tega tedna je bil v torek popoldne sklican plenum Okrajnega odbora SZDL Koper, na katerem so člani kot edino točko dnevnega reda obravnavali kadrovska vprašanja in sicer izvolitev novega predsednika odbora.

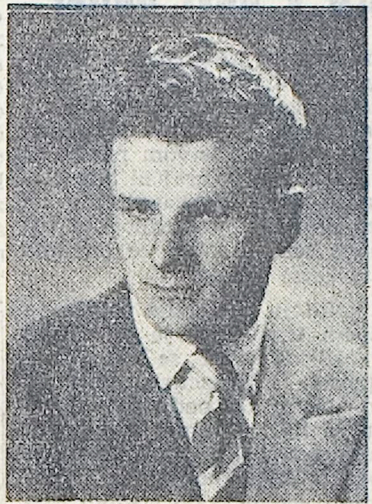
Poročali smo že, da je bil na zadnjem plenumu tega foruma na lastno željo razrešen svoje dolžnosti bivši predsednik Gustav Guzej, ki je odšel na drugo službeno dolžnost in je tako mesto predsednika ostalo izpraznjeno. Kadrovska komisija okrajnega odbora SZDL je v sodelovanju s kadrovsko komisijo okrajnega komiteja ZK in pomočjo Glavnega odbora SZDL Slovenije iskala in pretresala več kadrov in končno predložila izvršnemu odboru kot najresnejšega kandidata Ivana Lapajneto iz Ilirske Bistrice. Izvršni odbor je predlog sprejel in ga sklenil s svojim priporočilom posredovati plenumu, kar je na zasedanju v torek storil predsedujoči podpredsednik odbora Apolinio Abram. Svoj predlog je utemeljil s kratkim življenjepisom tov. Lapajneto in opisom njegovega poklicnega in družbeno političnega dela, zaradi katerega je postal v kratkem času znan tudi izven meja ilirskobistriške komunice. V razpravo o predlogu je s svojim priporočilom posegel tudi predsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Albert Jakopič-Kajtimir, ki je nato še poudaril pomen kolektivnega dela vsega okrajnega odbora in izrazil svoje prepričanje, da bodo člani vložili vse moči v to delo.

Člani odbora so nato soglasno kooptirali Ivana Lapajneto v plenum, nato pa ga izvolili za člana izvršnega odbora in za predsednika okrajnega odbora Socialistične zveze. S kratkim nagovorom se je nato novi predsednik zahvalil udeležencem plenuma za izraženo zaupanje in hkrati tudi sam poudaril, da brez kolektivnega dela in nenehnega sodelovanja vsega foruma okrajni odbor ne bo mogel izpolniti zahtevnih političnih nalog, ki jih družba prav v sedanjem obdobju kipečega razvoja postavlja pred Socialistično zvezo.

Tovariš Ivan Lapajne je verjetno najmlajši predsednik okrajnega odbora Socialistične zveze v Sloveniji, če ne tudi v vsej državi. Rojen je bil dne 18. decembra 1934 v Idriji v delavski družini. Oče je bil delavec pri rudniku živega srebra, zdaj pa kot invalid de-

la v lesni industriji v Idriji. Osnovno šolo in nižjo gimnazijo je Ivan Lapajne obiskoval v Idriji, višjo gimnazijo v Ljubljani, kjer je leta 1960 končal še ekonomsko fakulteto, nakar se je zaposlil v tovarni lesovinskih plošč »Lesonita« v Ilirski Bistrici kot vodja plansko analitičnega sektorja.

Že v šoli in nato v kratkih letih svojega službovanja v

Novi predsednik Okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne

Ilirski Bistrici je tov. Lapajne pokazal izredno voljo za politično delo. Bil je vseskozi aktiven član in predsednik obdoro študentske organizacije na ljubljanski univerzi, kjer je bil januarja 1957 tudi sprejet v Zvezo komunistov.

Po zaposlitvi v »Lesonitu« je tovariš Lapajne kmalu prevzel politične funkcije tudi v podjetju in občini. Postal je sekretar osnovne organizacije ZK v podjetju in član občinskega komiteja ZK v Ilirski Bistrici, kjer je vodil tudi ideološko vzgojno komisijo tega foruma. Predvsem pa je veliko delal na oblikovanju in uvedbi ekonomskih enot v »Lesonitu« in v mnogem prav njegova zasluga, da so bile uveljavljene v koprskem okraju najprej v tem podjetju.

Na svoj novi in izredno odgovorni položaj prihaja tovariš Lapajne z veliko voljo in pripravljenosti na delo, pri čemer pa pričakuje, kot je dejal na plenumu po izvolitvi, pomoč in sodelovanje slehernega člana tega foruma. Pri njegovem delu mu želimo mnogo uspehov vsi člani Socialistične zveze koprskega okraja in mu hkrati zagotavljamo naše kolektivno sodelovanje pri izvajanju vseh nalog naše organizacije. (rb)

STANE KAVČIČ SINDIKALNEMU AKTIVU V KOPRU

Družbeni ekvivalent za vloženo delo

Vloga sindikalnih organizacij v zvezi z razpravo o osnutku ustave in statutih delovnih organizacij

V mali dvorani tovarne motornih vozil Tomos je pretekli teden popoldne, 9. novembra, na širšem sestanku sindikalnega aktiva govoril predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Stane Kavčič o problematiki družbenega dogajanja v zadnjem obdobju. Sestanka so se razen sindikalnih aktivistov in direktorjev nekaterih večjih delovnih organizacij udeležili tudi predstavniki političnih in množičnih organizacij, med njimi okrajni sekretar ZKS Jože Božič, sekretar občinskega komiteja ZKS Koper Zdravko Troha ter predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Marjan Rožič.

V obliki odgovorov na postavljena vprašanja je tov. Stane Kavčič najobširneje govoril o gibanju proizvodnje in proizvodnosti v zadnjem obdobju, in sicer s posebnim ozirom na delavsko samoupravljanje in delitev dohodka. Pri tem je poudaril, da smo v dosedanjem razvoju že dosegli takšno materialno raven, ko se ne moremo več zadovoljiti s karšnokoli proizvodnjo in ko že nastopajo težave pri realizaciji oziroma vnovčevanju proizvodnje, ki ne ustreza domačemu trgu ali pa ni mogoče z njo na tuje tržiti. To se pravi, da v čedalje večji meri postaja odločilna kakovost, ki pa je ni mogoče doseči

s primitivno in še na pol obrtniško proizvodnjo, ampak s postopnim prehajanjem na serijsko, tehnološko dognano moderno proizvodnjo. V tem razvoju, ki nas med drugim tudi zaradi mednarodne delitve dela postavlja pred odgovorne naloge, bo treba nekatere probleme ekonomskega značaja kar najbolj zaostri, tako med drugim tudi kreditiranje in dajanje posojil za razširjeno reprodukcijo. Sicer pa delitev dohodka po delu neogibno terja, da se prizadevno borimo proti pojavom mezdne miselnosti ter ustvarjamo takšne pogoje in odnose, v katerih si bodo neposredni proizvajalci zagotavljali družbeni ekvivalent za vloženo delo.

Ko je tov. Kavčič govoril o razpravi okrog osnutka ustave, je zlasti poudaril, da bi morale sindikalne organizacije pri teh razpravah še posebej poskrbeti za to, da bi razprave povezali z analizami o gospodarjenju in perspektivah posameznih delovnih organizacij ter z njihovimi statuti.

nih organizacij SZDL. Razpravljali so še o volitvah novih odborov teh organizacij, o njihovih podružnicah in o sodelovanju vsega članstva pri najširši razpravi o predosnutku zvezne in republiške ustave ter novega občinskega statuta postojnske komunice.

Razprava o ustavi je zdaj tudi v postojnski komunici obsegla sleherni naselje in vse gospodarske organizacije, oblastvene forume, družbene in množične organizacije — skratka, vse občane, ki so k razpravi že tudi prispevali nekaj svojih pripomb in predlogov, oziroma vprašanj k nekaterim za njene nejasnim postavkam osnutka.

...njene panoge bolj organizirano razvijalo medsebojno proizvodno sodelovanje.

Seji so tokrat prisostvovali tudi predstavniki okrajnih in občinskih političnih forumov ter ljudskih odborov. Potem ko se je ko-

ordinacijski odbor konstituiral in izvolil petčlansko predsedstvo, začasnega predsednika pa Ivana Lapajneto iz Lesonite, je beseda tekla o bližnjih nalogah, ki naj bi jih reševal odbor s svojim ožjim vodstvom, seveda ob podpori zainteresiranih gospodarskih organizacij.

Iz živahne razprave, v kateri so se ponovno razčistili pogledi, mnenja in stališča okoli sedanjih in bodočih oblik integracije v lesni industriji, so se dale izluščiti predvsem naslednje ugotovitve: — udeleženci razgovora so si bili enotni v tem, da je na tej stopnji razvovitosti proizvodnih sil tudi v tej panogi ekonomska integracija imperativ in da zaradi tega nobenemu prizadetemu kolektivu, ki se zaveda teh ekonomskih zakonitosti, v teh procesih ni težko najti svojega mesta; — da je ekonomska integracija v vseh svojih variantah utemeljena z gospodarskega vidika le, če zagotavlja, da se več, ceneje in kvalitetneje proizvaja, z družbenega pa, če ustvarja kar najbolj ugodna tla za razvijanje proizvodnih odnosov preko bogastva oblik delavskega samoupravljanja;

— da mora biti nosilec vseh teh gibanj proizvajalec sam, kajti to je najboljša garancija, da bodo doseženi ekonomski in družbeni cilji, ki si jih zastavljamo z integracijo; — sodelovanje mora sloneti na popolni enakopravnosti vsake posamezne delovne organizacije, kajti samo enakopraven položaj zagotavlja, da bo v postavljenem okviru sleherni našel svoje interese.

Prav dosedanje razprave v kolektivnih lesne industrije našega okraja potrjujejo ugotovitve, da je mnogo večji interes, mnogo več

RAZGOVORI O INTEGRACIJI IN POSLOVNEM ZDRUŽEVANJU LESNEGA GOSPODARSTVA

Sodelovanje na enakopravni podlagi

Vrnili so se junaki

V torek zjutraj se je vrnila na Primorsko Kmečko-delavska mladinska delovna brigada, ki so jo sestavljali mladinci in mladinke koprskega in goriškega okraja. Brigada je dva meseca gradila avtomobilsko cesto Bratstva in enotnosti in njenih 130 brigadirjev je v Postojni s ponosom pripovedovalo, da so se z delovne akcije vrnili z najlepšimi priznanji. Brigada je bila namreč štirikrat proglašena za udarno, trikrat je bila specialno pohvaljena in enkrat pohvaljena. Vsi brigadirji so bili za svoje delo pohvaljeni in 45 je prišlo domov z značko udarnika.

Brigada je v prostem času priredila tudi več praktičnih tečajev, kot so traktorski, vozniški, fotoamaterski, kuharski, vodno-inštalaterski, šiviljski itd. Zato je bila tudi ocenjena kot ena izmed najboljših delovnih enot in še posebej odlikovana s srebrno plaketo, ki ji je bila podeljena v počastitev 20. obletnice obstoja mladinskih delovnih brigad.

Prisrčnemu sprejemu brigade v Postojni pa so prisostvovali tudi predstavniki okrajnih komitejev LMS iz Kopra in Gorice in podjetja Intereuropa, ki je bilo njen pokrovitelj.

VEČER POPEVK V KOPRU

Koprski avditorij je le redkokdaj tako napolnjen, kakor je bil pri nedeljski prireditvi, ki jo je organiziral zavod »Primorske prireditve«. Ob spremljavi orkestra Nikite Kalodjere iz Zagreba so nastopili znanj pevc Gabi Novak, Beti Jurkovič, Marko Novosel in Arzen Dedič. Mlado občinstvo je nagradilo izvajavce popevk z navdušenim ploskanjem.

ZA KULTURO (ČISTOČO IN HIGIENO) V GOSTINSTVU IN TURIZMU

Tokrat zares z ostro metlo!

Potrpljenje do skrajne meje in mere — tako bi lahko označili neutrudna prizadevanja, da bi v našem gostinstvu in turizmu slednjič zavladala tista dobra in čedna kultura, ki si jo z vso pravico želijo domači in tuji gosti. Koliko besed, koliko časa, koliko sestankov smo doslej že zapravili zastran tega! Koliko akcij smo že zastavili za to gostinsko in turistično kulturo! Koliko tiskarskega črnila prelili in koliko papirja porabili! Koliko las je zastran tega osivelo inšpekciji in drugim organom, ki jim ni vseeno, kako turistično gostinstvo streže potrošniku! A kljub temu še vedno nismo z gostinstvom in turistično kulturo na zeleni veji.

Letošnja anketa med turistično sezono je znova dala gostinstvu kaj slabo pričevalo. »Vse lepo in prav,« pravijo v anketi domači in tuji gosti in turisti, »toda koliko lepše bi šele bilo, če bi se čistoča, higiena in postrežba izboljšale vsaj za polovico!« Nič novega. Stvar se kot jara kača vleče in ponavlja iz leta v leto.

Ni ga, ki bi ga ob tem slednjič ne minilo še tako vdano potrpljenje in pridiganje. Prav v tem tonu je zaradi kulture v gostinstvu tudi izzevnolo okrajno turistično gostinsko posvetovanje, ki je bilo preteklo soboto v Portorožu. Tu je bila napovedana posebna okrajna komisija, ki jo bodo sestavljali predstavniki Gospodarske zbornice, Turistične zveze, sanitarne inšpekcije in inšpekcije za blagovni promet. Še letos bo komisija obiskala vse gostinske in turistične gostinske obrate po vsem našem okraju. V vsakem obratu si bodo njeni člani temeljito ogledali čistočo, higieno, urejenost, čednost po vseh prostorih. Povsod tam, kjer je s kulturo kakorkoli in kjerkoli kaj narobe, bodo postavili pogoje in določili rok, do katerega je treba urediti vse pomanjkljivosti. V takšnih gostinskih obratih bodo pred komisijo podpisali, da se tega zavejajo. Če potem pomanjkljivosti do postavljenega in podpisane roka ne bodo urejene, bo sledil najostrejši ukrep:

obrat bo takoj zaprt! Portoroška napoved namreč pravi, da mora biti potrpljenja enkrat konec. Če ne gre drugače, je pač treba vsem trdovratnežem s takšnimi merami dopovedati, da v gostinstvu ni moč shajati brez osnovne kulture, brez čistoče, higiene, prijetne in spodobne postrežbe!

Napoved je sicer ostra, toda po vseh slabih izkušnjah in zavlačevanju je v interesu domačega in tujega potrošnika ter tudi zaradi dobrega glasu našega gostinstva popolnoma upravičena in pravična. Tembolj upravičena, ko vendar čistoča, higiena, prijaznost ne terjajo kakih večjih stroškov. Zaradi nekoliko vode, mila, snažnosti, nekaj brisač, prijazne besede in vljudnosti vendar nihče ne pojde v konkurz. Nasprotno: pridobil si bo ne le ugled, veljavo in dober glas, ampak tudi večji promet ter večje dohodke!

Potrošnik pa po vseh dosedanjih izkušnjah na lastni koži lahko k ostri napovedi iz Portoroža samo še dostavi: popolnoma soglašam! (Z)

SRBSKI KNJIŽEVNIKI V KOPRU

Srbski in slovenski književniki so se dogovorili, da bodo v tem mesecu izmenjali svoji delegaciji tako, da bo zastopstvo slovenskih književnikov priredilo v Srbiji nekaj literarnih večerov, na katerih bodo brali odlomke iz svojih del, srbski književniki pa bodo kot naši gostje nastopili v Ljubljani in še v nekaterih krajih Slovenije.

Tako bomo imeli v soboto, 24. t. m., tudi Koprčani redko prilžnost, da bomo spoznali šest zelo pomembnih srbskih književnih ustvarjalcev, ki bodo tega dne zvečer v koprskem gledališču brali odlomke iz svojih del. Na literarnem večeru bodo nastopili: Mihailo Lalič, Dušan Kostić, Skender Kulenović, Stevan Raičković, Florika Stefan in Mladen Oljača.

To izredno prireditve organizira v sodelovanju z Društvom slovenskih književnikov Okrajni svet Slovenije, o samem sporedu in o ostalih podrobnostih pa bomo poročali v prihodnji številki.

SKRB ZA NAPREDEK ZDRAVSTVENE SLUŽBE NA SEŽANSKEM

Nove adaptacije in ambulate

Zdravstveni dom Sežana je prišel v oktobru z gradnjo prizidka za splošno ambulantno in za protituberkulozni dispanzer v Sežani. Tudi druge prostore bodo preuredili, tako da bodo pridobili še eno zobno ambulantno. Po končani

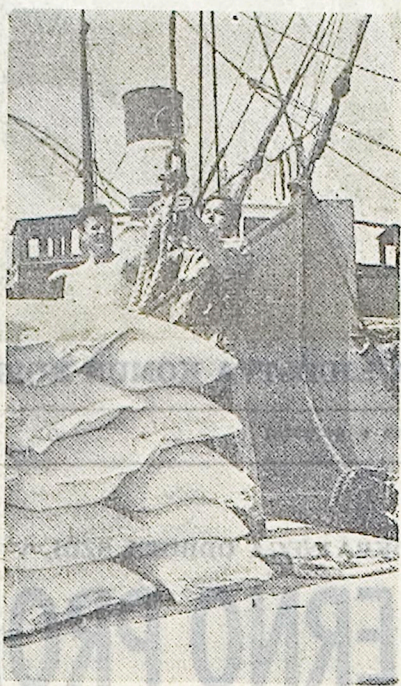
adaptaciji bo imel matični zavod v Sežani tri splošne ambulate (2 dopoldanski in 1 popoldanski), 3 zobne ambulate (2 dopoldanski in 1 popoldanski) in več dispanzerjev, in sicer za žene, za otroke, za šolarje in protituberkulozni dispanzer.

V splošni in zobni ambulantni bodo določili posebne ure za delovne kolektive, tako da ne bo nepotrebnega čakanja in izgube delovnega časa. Na zmanjšanje boleznin bodo vplivali tudi redni stiki med zdravstveno službo in kadrovskimi službami v delovnih organizacijah. Pri tem pa bodo zdravniki spoznavali delovna mesta pacientov in ustroj njihove delovne organizacije, s čimer bodo lažje in dosledneje izpolnili načelo »pravega človeka na pravo delovno mesto«. Od tega bo imel korist obremenjen komunalni sklad zdravstvenega zavarovanja, ker se bodo zmanjšali izdatki za hrano.

Zdravstveni dom Sežana bo iz lastnih sredstev finansiral adaptacijo, vendar se zdi, da ne bo mogel kriti celotnih stroškov, ki so predvideni na približno 24 milijonov dinarjev. Zato računa na pomoč delovnih kolektivov, saj bodo oni imeli največ koristi od organizirane zdravstvene službe. Seveda misli Zdravstveni dom Sežana tudi na ostale enote, ki so se priključile s 1. julijem letos. Tako bodo še letos nabavili nov rešilni avtomobil in adaptirali prostore reševalne postaje v Sežani. Prihodnje leto pa imajo v načrtu preureditev vseh prostorov Zdravstvene postaje v Komun. Za vse enote bodo potrebni tudi razni novi aparati in instrumentarij. Rešiti bo treba vprašanje preselitve ambulante v Duvovljah in Senoščah v boljše in primernejše prostore.

Ob vsem tem bo moral zavod reševati tudi kadrovske težave.

-an

Vsaki dan pri izkopske luke, ko pridni delavci praznično obseže trube težočanskih ladij in pripeljavajo tovar spravljajo v svoja skladišča ali na kamione Interpore, ki blago nato razvažajo po vsej državi in tudi v tujino

USTAVA DRUŽBE

IZ EKSPOZEJA EDVARDA KARDELJ
O PREDOSNUTKU NOVE USTAVE

V tem smislu tako enotni družbeno-ekonomski sistem in družbeni plan, ki spona na moči socialistične države, kot svobodna ustvarjalna pobuda človeka na delovnem mestu, v delavskem svetu, v občini itd. ter sploh centralizirane in decentralizirane družbene funkcije — pomenijo samo izraz nujnega protislovja v socialistični družbi, ki je včasih izvor težav in motenj, brez katerega pa si ni mogoče zamisliti družbenega napredka. Nenehno razreševanje tega osnovnega protislovja socialistične družbe s čedalje širšim razmahom raznih oblik družbenega samoupravljanja in socialističnega demokratizma — s čimbolj neposrednim vplivom delovnega človeka na svoje delovne in življenjske pogoje — kot tudi z uporabo ukrepov državnega prisiljevanja v interesu enakih pogojev za vse na tistih področjih, kjer protislovje ter vrste pri sedanjih razvostih družbene materialne baze ni mogoče drugače urejati — dejansko ustvarja proces napredne evolucije oziroma socialistične družbe. Nobene stvari tega protislovja ni mogoče s silo ukiniti, ne da bi ukinili ali deformirali tudi to evolucijo same. Ustvariti pogoje za stalno demokratično razreševanje teh protislovij — v tem je tudi smisel in zgodovinska naloga socialistične države.

Prav iz teh razlogov problem oblasti in samoupravljanja, svobode in odgovornosti, demokracije in demokratične zavesti, centralizacije in decentralizacije itd. niso samo problemi politične nadgradnje, problemi političnega položaja človeka, ampak sodijo v splošno prelobo socialistične izgradnje in družbenih gibanj h komunizmu sploh.

Potemtakem je neizogibno široko torišče svobode za osnovne socialistične materialne in subjektivne činitele v družbeni bazi, da bi lahko zavestno usmerjanje in usklajanje iz centra neprestano povezovali in medsebojno nadzorovali s spontano akcijo in pobudo socialističnega delovnega človeka, ki se ravna po svojih elementarnih življenjskih interesih, po svojih moralno-političnih pojmovanjih in po svoji praktični izkušnji.

Kardelj je poudaril, da je program ZKJ določil osnovno smer urejanja teh problemov, in opozoril, da ni naloga nove ustave v tem, da udrži načelno nove poti ali da išče neke bistvene nove »oblike«, ampak da za jasne načelne koncepte najde čimbolj ustrezne in čimbolj preproste praktične rešitve v celotni zgradbi političnega sistema, od delavskih svetov in komun do republik in federacije, pri čemer se naslanja na dosedanje prakso in njene nauke. »V tem smislu«, je dejal Kardelj, »predosnutek nove ustave ne izhaja od države kot za zmeraj dane in nespremenljive institucije, ki neomejeno vlada nad državnim sistemom in naj »reže kruha« državi, ampak nastane iz dejstva, da ob neki priložnosti dejal tovariš Tito od človeka, to je od človeka, ki je sprito družbene lastnine sredstev za proizvodnjo in družbenega samoupravljanja začel čedalje bolj postajati — »sam svoje sreče kovač«. Predosnutek izhaja od položaja človeka, njegove vloge, dolžnosti in odgovornosti v delu in ustvarjanju ter v delitvi, od družbeno-ekonomskih odnosov, ki se ustvarjajo v takšnih pogojih, ter od materialnega in moralnega interesa človeka, da nenehno zboljšuje te odnose in njihovo materialno bazo. Nadalje izhaja predosnutek od vloge, položaja in odgovornosti človeka v delovnem mestu najbolj neposredno od izraza, in to hkrati tako kot individualni interes kakor tudi skupni interes delovnega kolektiva. In naposled izhaja iz potrebe, zagotoviti takšen položaj posameznika in delovnega kolektiva, skupni interes družbene skupnosti. Izraza se predvsem v nujnosti načelne enotnosti sistema, ki zagotavlja enake splošne pogoje za vse, družbenega plana, ki naj poskrbi za to, da bodo ustvarjeni najugodnejši pogoji za delo in materialni napredki človeka, in v medsebojni pomoči in solidarnosti.

Kardelj je poudaril, da se na tej podlagi tudi osebne pravice v predosnutku ustave izražajo predvsem kot pravice človeka in šele na tej podlagi kot pravice državljanov.

Potem ko je opozoril na to, da predosnutek določa tudi morebitne omejitve osebnih in demokratičnih pravic, kadar gre za nujno zaščito socializma, je dejal:

»Kar zadeva izpolnitev političnega sistema, tisti predosnutek za tem, da oba omenjena faktorja socialističnega razvoja pri nas — tako neposredni vpliv človeka na delovnem mestu kot vpliv skupnosti oziroma kolektivnega družbenega interesa — prideta v vseh družbenih organih do izraza v svoji medsebojni povezanosti. V tem smislu predvsem raste struktura vodilnih državnih organov neposredno iz samoupravnih organizacij, tako da tudi državni organi čedalje bolj postajajo tudi instrumenti družbenega samoupravljanja. Tako stalno in neposredno prepletanje samoupravnega in državnega činitelja v vseh odločitelnih organih državnega upravljanja bo vseskozi pomenilo močan brank proti deformacijam socialističnega razvoja, bo eni in isti vodilni faktorji socialističnega razvoja, ki v obliki birokratskega partikularizma in samovolje ter bo močna oslomba in praktična šola socialistične demokracije.«

VLOGA IN POLOŽAJ SUBJEKTIVNEGA FAKTORJA SOCIALISTIČNE DRUŽBE

Ko je Kardelj govoril o pomenu subjektivnega faktorja v funkcioniranju »demokratičnega sistema«, kakršnega definira predosnutek nove ustave, je dejal:

»Kot pa si ni mogoče zamisliti funkcioniranja takšnega sistema brez ustrezne družbene vloge zavestnih socialističnih sil, ustava — predvsem v uvodnem, od neke mere pa tudi v normativnem delu — načelno formulira družbeno vlogo takšnih subjektivnih faktorjev, kot so Zveza komunistov, Socialistična zveza delovnega ljudstva, sindikati in druge družbeno-politične organizacije.«

Kardelj je dejal, da bo delovanje subjektivnih faktorjev progresivno in demokratično, zavarovano pred deformacijami, vse dokler izhaja njihova vloga iz njihove povezanosti z elementarnimi družbenimi in ekonomskimi potrebami in interesi delovnega razreda in vseh delovnih ljudi, ne pa tudi iz nekega političnega monopola, zasnovanega na avtoriteti državnega aparata.

Kardelj je poudaril, da se razvijajo ti procesi v sodobnem svetu na razne načine, kar je odvisno od konkretnih pogojev. »Naša Zveza komunistov Jugoslavije«, je potem izjavil Kardelj, »bo še nadalje ostala najnaprednejša in dejanska vodilna družbena sila samo, če bo njeno aktivnost — zasnovano na najbolj naprednih idejnih gibanjih in rezultatih družbenih ved — hkrati nenehno sodila na četrtozvezno prakso, to je pomenu samostojne ustvarjalne aktivnosti milijonov delovnih ljudi na njihovih delovnih mestih, v njihovih samoupravnih organizacijah, ki upravljajo proizvodnjo in delitve, in v njihovih komunah, ki so prva in delovnemu človeku najbližja manifestacija svobodne skupnosti proizvajalcev...«

Kardelj je opozoril na brezpogojno medsebojno odvisnost teoretične misli in praktičnega preverjanja v družbenem življenju ter je takole obrazložil vlogo ZKJ in SZDLJ:

»Zveza komunistov in Socialistična zveza delovnega ljudstva pri urejanju svoje vloge v družbenem svetu nimata potrebe, da neposredno poveljujejo v vsakdanjem delu in gospodarstvu delovnih ljudi in njihovih delovnih organizacij. Usmerjeni sta v mobilizacijo delovnih ljudi za izgradnjo socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov ter političnega in gospodarskega sistema, ki zagotavlja razvoj takšnih odnosov, kakor tudi v idejno in politično pomoč delovnim ljudem, ki samostojno delujejo v samoupravnih organizacijah in na svojih delovnih mestih, to se pravi v socialistično-vzgojno vlogo.

Zato se Zveza komunistov ne naslanja predvsem na silo države, ampak na moč svojega idejnega vpliva, na moč prepričevanja množic na podlagi njihove lastne izkušnje. Prav takšna metoda najmočnejše povezuje Zvezo komunistov z množicami. V tem smislu vodilna vloga ZKJ po svojem bistvu ni toliko činitelj oblasti, ampak predvsem činitelj oblikovanja družbene zavesti, to je zavesti človeka, ki sam sebi upravlja in vlada. Medtem ko to terjajo zgodovinski pogoji, so seveda v tej vlogi vsebovani tudi določeni elementi socialistične državnosti, to je revolucionarne diktature in proletariata, toda ti elementi niso glavna značilnost sedanje, zlasti pa bodoče družbene vloge takšne organizacije...«

Socialistična zveza — je poudaril Kardelj — se je z novo ustavo še bolj okrepila v funkciji širokega splošnoljudskega samoupravnega organizma, preko katerega dobivajo vsi činitelji družbenega razvoja široke možnosti, da direktno idejno in politično vplivajo na delo vseh družbenih organov, ne morejo jim pa poveljevati.

»Še takšno obliko političnega sistema na eni strani široko odpiramo vrata nadaljnjemu razvoju socialistične demokracije. Hkrati pa ekonomsko stabiliziramo socialističnih odnosov in nadaljnjim progresom v razvoju mednarodnih odnosov, na drugi strani pa obdržimo tista sredstva revolucionarne oblasti delavskega razreda, ki so zgodovinsko nujna, da bi se naša socialistična družba ohranila in razvijala in da bi obvarovala svojo pot neodvisnega razvoja.

Takšna Socialistična zveza je pomemben činitelj združevanja družbene skupnosti kot svobodne skupnosti proizvajalcev. Socialistično družbeno samoupravljanje ne pomeni atomiziranja družbe, kot avtonomija osebnosti ne sme pomeniti v nekakšnih neodgovornih individualističnih anarhizem. Reakcija na takšne pojave mora biti nič drugega kot nova krepitev tendenc po birokratičnem centralizmu in elastičnem monopoli. Sodobna družba, s strukturo proizvajalnih sil, ki ji je dajajo visoko razvita tehnika, terja večje združevanje kot katerakoli družba v zgodovini človeštva. Še danes v veliki meri prerašča nacionalne meje in pelje k nastajanju svetovne družbe, svetovne skupnosti, na podlagi čedaje bolj intenzivne mednarodne delitve dela in svetovne kulturne izmenjave.«

v jugoslovanskem socialističnem sistemu, je izjavil, da se bo ta vloga čedaje bolj naslanjala na moč resnice, čedaje manj pa na silo državnega prisiljevanja.

Potemtakem je končni cilj socializma v tem pogledu popolna vladavina samoupravljanja človeka v demokratični skupnosti ljudi, v kateri je avtoriteta moralna, ne pa politična kategorija. Da pa bi dosegli tak cilj, moramo ne samo mi, ampak tudi ves svet še zelo veliko storiti, zlasti v razvoju proizvajalnih sil. Zato mora tudi vloga subjektivnih faktorjev priti do izraza v tistih oblikah, ki ustrezajo.

POGOJI IN VSEBINA SOCIALISTIČNE DEMOKRACIJE

Ko je Kardelj govoril o pogojih in vsebini socialistične demokracije, je poudaril, da mora biti organizacijski mehanizem socialistične demokracije izraz strukture družbene vloge v socialističnih silah in odnosih. »Demokratične oblike morajo biti v tem smislu dovolj široke, da zagotovo svobodno delovanje socialističnih gibanj in sil, da zagotovo svobodno delovanje socialističnih gibanj, ne samo morejo, ampak tudi morajo biti izpolnjene, če je od tega odvisen obstoj ali zdrav razvoj socialistične družbe.«

Predosnutek posebej izpolnjuje in zagotavlja tiste »demokratične in samoupravne pravice in svobode delovnega človeka in njegovih družbeno-ekonomskih organov, po katerih se uresničijo pravice njegov družbeno-ekonomski položaj kot položaj enakopravnega, svobodnega proizvajalca in upravljalca v proizvodnji in delitvi na podlagi družbenih sredstev za proizvodnjo.«

EDEN IZMED PROBLEMŖ ŽIVLJENJA NA DANAŠNJI STOPNJI DRUŽBENEGA RAZVOJA

Televizija zapira ljudi v stanovanja

Ko ugotavljamo, da iz leta v leto pada aktivnost občanov zlasti v raznih kulturno-prosvetnih organizacijah, da občutno nazaduje zanimanje za to vrsto dela in celo zanimanje za obisk dramskih in kino predstav, da ne govorimo o raznih predavanjih in podobnem, moramo hkrati ugotoviti, da je temu precej kriva televizija. Razvoj tega komunikacijskega sredstva že posreduje gledalcem in poslušalcem, kar je lahko pričakuje srednje zahteven človek od življenja v pogledu zabave in kulturnega izživljanja ter širjenja obzorja in znanja o družbenem razvoju od navadne vesti do vrhunške umetniške stvaritve. Pravimo, da se ljudje individualiziramo in odklikamo javnemu življenju, kot da smo samim sebi dovolj.

Tega pojma ne ugotavljamo samo po večjih središčih in sedežih občin zlasti na našem mejnem področju, kjer lahko gledamo tudi dva tuja televizijska programa poleg domačega, marveč se to dogaja tudi po manjših središčih, kot je na primer Divača. Samo to naselje ima kar štiri bolj ali manj javne televizijske sprejemnike (brez onega v »Risniku«, ki so ga uzurpirali v sežanski »Triglavi«), razen tega pa je nekaj televizorjev še po zasebnih stanovanjih. Štirje »javni« aparati so pri tabornikih, ki dovoljujejo gledanje programov tudi drugim mladincem, v šoli za šolsko mladino, železničarji pa imajo svojega v šolski sobi na postaji in v rdečem kotičku v kurilnici.

Jasno je, da spričo kvalitetnih televizijskih programov in

obravnavanja javnih zadev ne moremo upati na sodelovanje občanov na raznih sestankih in predavanjih sumljive vrednosti brez neposredne zainteresiranosti za določen problem ali javno zadevo posameznega kraja ali naselja. To nas sili h kvalitetnejšemu delu in boljši organizaciji vseh prireditelj, sili nas k analizi potreb in zahtev posameznega kraja in njegovih prebivalcev, naker nato za reševanje teh zadev prav gotovo ne bo posebna težava mobilizirati vse občane. Samo ob tej mobilizaciji za reševanje konkretnih problemov lahko upamo tudi na uspešen zaključek začete akcije in na uveljavljanje subjektivnih sil predvsem v sklopu Socialistične zveze kot najbolj množičnega političnega združenja občanov.

pisma uredništvu

Tovariši uredniki! Hudo neurje je minuli petek opoldne zdivjalo tudi čez Koper in med drugim poškodovalo hišo v Kačji ulici št. 1, v kateri živi štirčlanska družina. Vihar z naliom je resno poškodoval streho hiše, ki je ena izmed starejših v Kopru in že več let opozarja na temeljito obnovo.

Toda ta opozorila so ostala samo na papirju, ker denarja za po-

pravilo ni, saj je stanovanjski sklad preveč skromen in ne more nuditi dovolj soudeležbe za najetje potrebnih kreditov. Neurje pa je v toliki meri poškodovalo stanovanje, da bivanje v njem ni več primerno.

A kaj sedaj? Mar ni mogoče v tem kritičnem primeru najti za to družino vsaj začasno stanovanje, pa čeprav v enem izmed tistih, ki so med turistično sezono na razpolago prehodnim gostom, dokler ne bi popravili in uredili po neurju poškodovano stanovanje?

Poglejmo resnici v oči: štirčlanska družina z dojenčkom je sredi Kopra dejansko brez strehe, ker ta pušča vodo, in z deževnimi curki pada tudi omet na polstivo in ljudi. Zdad družina kliče na pomoč vse in vsakogar, da bi rešila, kar se rešiti še da, in pričakuje, da se bo našla prek javnosti in iz javnosti ta pomoč in rešitev iz hude stiske.

Cvetko Jerman

SEM IN TJA PO ZAGORJU

Začeli so se dolgi večeri in človek bi mislil, da bo prišel v naše kraje »gospod dolgčas«. Pa vidimo, da ni tako. Poglejmo, kaj v vasico Zagorje pod snežniškimi gozdovi.

Skoraj vsak teden priredi zagorska mladina razna predavanja in naproša pripadnike raznih poklicev, da kaj povedo našim mladim Zagorcem. Na predavanju pride staro in mlado. Zadnje predavanje je bilo »Puščava živa«.

Vsako leto se zagorska mladina nauči po eno ali dve igri. Letos bo malo težje, ker je Silvo Fatur v vojaški uniformi, toda kljub temu ne bo ostalo kar tako.

Zveza borcev iz te vasi si prizadeva, da bi v vasi postavili spomenik padlim in vsak po svoje se trudi, da bi naša vas ne ostala brez kulturnih prireditelj.

Franc Knafelc

Urejanje uredniški odbor glavnih in odgovornih urednik Rastko Bradak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 21-470. Posamezni izvod 20 din. Letna naročnina 800 din, za tuzemstvo 2.200 din ali 3,5 amer. dolarja. Bančni račun 602-11-181 pri podružnici NB Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavek in kliseji tiskarne CZP Primorski tisk Koper, tiskano na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana.

FRANCE GERŽEL

O predosnutku ustave

Tudi v koprski komuni so bile te dni živahne razprave o predosnutku ustave. Skoraj 5000 občanov se je udeležilo sedmih sektorskih posvetovanj in 29 razprav v raznih krajih komune ter 26 razgovorov v delovnih kolektivih. Udeleženci teh razprav so dali marsikatero sugestijo za temeljito razpravljanje o izboljšanju gospodarjenja v podjetjih, kakor tudi o nadaljnjih perspektivah razvoja kmetijstva ter dela organov komunalne samouprave.

R. G.

KAM PA SEDAJ?

»Lahko kamorkoli«

(Nerazveseljivi pojavi v štipendijski politiki)

no vsakekar ne, čeprav v naši družbeni skupnosti nikomur zlasti ne bi treba izgubiti poguma in življenjske vere. To pa seveda v nobeni konsekvenci ne more in ne sme biti opravičilo za te čudne pojave v naši štipendijski politiki. Prav tako pa tudi ne more biti takšni zgrešeni štipendijski politiki v opravičilo in v odvezo priročna pogruntavščina, ki meri na tisto znano kategorijo »sistega

aktualna tema

volka in cele kozice! Ponekod, kjer »ne potrebujejo doštudiranega štipendista«, nam namreč po lepih besedah in dokazovanju končno še izdajo pismeno potrdilo, »da se lahko zaposli, kljub temu, da so ga štipendiral, kjerkoli hoče in želi.« Pomirljiva in pomirljivoča rešitev, kajne?

Nikakor! Takšna salomonska rešitev je samo dokaz, da pri takšnem štipendiranju nekaj ni bilo v redu. Prihranimo si družbeno etično plat, ker verjetno najo boljše niti ni misli. Postavimo pa dvojce, troje domnev ali celo ugovoritev za ves ta nerazveseljivi pojav (in posledice) v politiki štipendiranja.

Prvič: V minulih letih morda v marsikaterem podjetju ali na občini sploh niso vodili primerne, ustrezne kadrovske politike. Imeli so proizvodne plane, finančne plane, plane o rekonstrukciji, plane o rasti podjetja. Kaj malo verjetno pa je, da so imeli v zvezi z vsemi temi plani tudi ustrezni plan bodočega kadra. Se pravi: koga in kakšnega bodo potrebovali, ali sploh koga ali nikogar. Ker pa so morda štipendiranje vendarle jemali kot nekako družbeno obveznost in pa da bi morda med vsemi zdravimi ne veljali za garjevo ovco, so pač razpisali eno ali več štipendij in jih potlej tudi redno dajali. Ko pa so fantje in dekleta doštudirali, so se njihovi »dobrotniki« znašli zastran njih v zabrega.

Druič: Dopustiti je treba možnost, da so bile sem in tja štipendije dane ne toliko iz lastnega nagiba, ampak na intervencije, zaradi poznanstva itd. Potlej pa so

Navzile temu, da v okraju vsa ta leta na ves glas poudarjamo kritične potrebe po šolanih kadrih, osuplo ostrimilo ob primerih, »da doštudirani štipendistov ne potrebujejo«. Pa prav v koprskem okraju, področju, ki je bilo desetletja odrgano od matic, po osvoboditvi in v sedanjem obdobju naglega razvoja in vzpona tako željno in potrebno šolanih ljudi na vseh področjih, v proizvodnji in povsod drugod v družbenih dejavnostih! So takšni primeri zares mogoči?

Ze ob osamljenem primeru ni moč zamakati vprašanja: Je to sploh mogoče? Preprosto in logično sodimo, da tisti, ki štipendijo razpiše in daje, ve, zakaj jo daje. In če to ve, potem vendar ne more biti v zadregi, kam bi z mladim človekom, ki je študij uspešno končal. Zatorej bi bilo spet logično in preprosto: z mladim, doštudiranim človekom bi jih štipendirala. Po pravilu in pogodbi so dolžni ondi, kjer so dobili štipendijo, delati najmanj toliko časa, kolikor časa jim je tekla štipendija. Pustimo vmejar juridično plat tega odnosa. Toda najmanj tako važna je še druga plat: družbeno moralna in etična vzgoja! Ob takšnem odnosu se vendar oblikuje notranji ljiln mladega človeka, rase družbena povezanost, zavest odgovornosti, resnosti itd. Kako mora biti mlademu človeku ob tej zavesti, če mu preprosto potlej rečejo, da ga ne potrebujejo? Prijetno in spodbud-

7 DNI DOMA

● V nedeljo je bil dograjen in dan v promet 95 km dolg odsek Ceste bratstva in enotnosti od Paračina do Osipaonice. Ob tej priložnosti je bilo v Svetozarevu veliko zborovanje 50 tisoč brigadirjev in prebivalcev iz bližnjih krajev. Letos je gradilo avtocesto okrog 30.000 mladincev in mladink, prihodnje leto pa bodo dogradili odsek med Beogradom in Osipaonico v dolžini 58,5 km in še nekaj kilometrov v Makedoniji, tako da bo ob letu avtomobilska cesta od Ljubljane do Gevgelije končana.

● V prvih desetih mesecih letošnjega leta je trgovina na debelo povečala promet za 7 odstotkov v primerjavi s prometom lani v obdobju januar-september. Trgovina na drobno pa je prodala vseh vrst blaga v vrednosti 158 milijard 200 milijonov dinarjev, od tega skoraj osem odstotkov vrednosti na račun potrošniških kreditov. Statistika kaže, da se je promet blaga, kupljenega s potrošniškimi krediti, letos podvojil.

● Tudi v ljudski republiki Bosni in Hercegovini se manjša podjetja združujejo. Tako sta se že združili sarajevski tovarni koles Lasta in Pretis, tri avtotransportna podjetja so ustanovila novo podjetje Bosna-transport, ki bo največje tovrstno podjetje v naši državi, saj bo lahko dajalo iz sredstev amortizacije in skladov letno za obnovu voznega parka in razširitev poslovanja 600 milijonov dinarjev, v načrtu pa je združevanje rudnikov in sarajevskemu in zeniškemu okraju.

● V Pulju je pričela obratovati tovarna, ki bo izdelovala gradbene elemente iz plinobeton-siporeksa. Novi gradbeni material bodo izdelovali po licenci švedske tovarne International Saporex in je znatno odpornejši od klasičnih gradbenih materialov ter omogoča gradnjo v vseh vremenskih razmerah.

Do kdaj še takšna neodgovornost?

Nestrokovno, a prizadet prispevek o novih stanovanjskih blokih na Vojkovem nabrežju

S ponosom povemo vsakemu, da sodi Koper med tista naša mesta, ki so se v kratkem času tako prenovila, da so spremenila podobo okolja in mu dala nov pečat: Semedela, Tomos, Lumumbova nabrežja, Cesta JLA, Vojkovo nabrežje, kar pomislite, kakšna je bila njihova podoba pred desetimi leti!

Toda žal ima tašta medalja tudi drugo plat, ki se imenuje nesolidnost in neodgovornost. In zaradi te nesolidnosti in neodgovornosti pomeni danes vselitev v novo stanovanje veliko loterijo.

Po Kopru je marsikaj slišati o novih stanovanjih oziroma blokih na Vojkovem nabrežju. Na nekem sestanku je bilo celo govora o 20 milijonih, ki so potrebni za popravilo novih blokov. V isti sapi pa naj bi našli ljudje že preveč zahtevni. Skušala smo se razvozlati, vendar samo kot laik, ki ugotovi bolezen, njegovega povzročitelja pa bi moral poiskati strokovnjak. Toda gradnja stanovanj je preširok družbeno-ekonomski problem, ki ga ne moremo moralno pogumno odločiti v oči.

Obiskala sem znanke, ki je dobila stanovanje v eni izmed novih štiri-nadstropnih stavb. Do takrat so se z otrokom stiskali v eni sami sobi, ki je služila za vse. To je usoda večine novih stanovalcev, ki so težko čakali, da bodo uredili skupno družinsko življenje.

prometna kronika

6. november

Koper ob 7.00. Voznik traktorja Bernard Jakac je vozil iz Kopra proti Erpacji Istra-Benz. Hotel je zaviti na levo, ker pa so mu naproti prihajala vozila, se s ceste ustavil. Sofer Slavnikovega avtomobila se je nameraval prehiteti po desni strani, ker pa je bilo prostora premalo, je trčil ob traktor. Na vozilih je bilo za približno 10.000 dinarjev škoda.

Izola ob 14.20. Voznik osebnega avtomobila Ivan Pevec je med vožnjo proti Izoli hotel prehiteti avto. Izolci nasprotne strani se mu je približeval tovornjak. Pevec je jel zavirati in zavil v desno. Zadel je v avto. Pri trčenju je osebni avtomobil zasul. Ustavil se je šele v Jarku. Gmotna škoda: okrog 30.000 dinarjev. Sečevlje ob 16.30. Traktorist Ivan Vučkovič iz Dragonje je na nepreglednem ovinku zavil na levo. Zadel pa mu je naproti prišel mopedist Ernest Bačec iz Sečovelj in se zalezel v traktor. Mopedist je utrpel lažje telesne poškodbe, na mopedu pa je bilo za približno 30.000 din škoda.

Bertoki ob 16.45. Voznik motornega kolesa Mirko Srebotič je vozil proti Bertokom. S stranske ceste je neprevidno prišel moped. Peljalo ga je Danica Pravič. Tako je prišlo do trčenja. Mopedistka je odnesla težje telesne poškodbe in so jo morali preprosti izlozsko bolnišnico. Gmotna škoda na vozilih: 30.000 dinarjev.

7. november

Izola ob 17.25. Po Kosovelovi ulici se je peljal z motornim kolesom Angel Sergas. Nenadoma mu je prečkala cesta 4-letna Irena Rapuš. Motorist je sicer naglo zavril, vendar neresne ni mogel preprečiti. Otrok je bil teže telesno poškodovan. Odpeljali so ga v bolnico.

Kastelj ob 14.30. Iz Socerba proti Kastelju se je peljal mopedist Boris Kočevar. Vozil je po levi strani in trčil v Ano Mihalič. Zaradi poškodb so jo morali odpeljati v izlozsko bolnišnico.

8. november

Topolovec pri Ilirski Bistrici ob 14.20. Na šolski cesti je padel svojega motorja Franc Avelcec. Bil je vinjen, je zdrsel po cesti in trčil v avtomobil, ki je vozil naproti in ga je upravljal Miroslav Okretič iz Izole. Škoda na obeh vozilih so ocenili na približno 50.000 dinarjev.

9. november

Hruševlje ob 20.30. Voznik motornega kolesa Rudolf Bajc je pri Malih Rihah zaviral v občini Jarko. Bil je vinjen. Odnesel je težje telesne poškodbe. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Na vozilu so ugotovili za približno 5.000 dinarjev škoda.

Dekani ob 15.45. Voznik osebnega avtomobila Innocente Cupin iz Trsta je pripeljal s stranske ceste na glavno cesto. Tudi se je peljal po cesti avto. In — nesreča je bila tukaj. Na osebni avtomobilu je nastalo za 100.000 din škoda, na avtomoblu pa za okrog 2.000 din.

10. november

Ravberkomanda ob 16.00. Voznik tovornjaka Ivan Gregorčič iz Lokev je pravilno vozil po desni strani, naproti pa mu je prišel tovornjak, ki ga je upravljal Dušan Stojič. Prišlo je do nesreče, pri kateri sta bila hujše poškodovana dva sopotnika. Gmotna škoda na vozilih so ocenili na približno 180.000 dinarjev.

Postojna ob 4.00. Zaradi mokre ceste je na ovinku zavrl Zusterne je prejel avtomobil v jarku Miro Panger. Voznik je dobil hujše telesne poškodbe in so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Materialna škoda: 200.000 dinarjev.

11. november

Koper ob 15.30. Dragoljub Jovanović iz Nisa se je peljal iz Izole proti Kopru. Na ovinku pred Zusterne je prejel avtomobil v jarku Miro Panger. Voznik je dobil hujše telesne poškodbe in so ga odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Materialna škoda: 200.000 dinarjev.

Dekani ob 14.20. Voznik osebnega avtomobila Roman Kutin iz Kopra je zaradi neprimerne hitrosti in spolzke ceste trčil s sponosjenim avtomobilom v prometni znak in se prevrnil v jark. Gmotna škoda: najmanj 200.000 dinarjev.

Portoroč-Valeta ob 11.30. Na poti iz Portoroča proti Strunjanu je voznik osebnega avtomobila Leopolda Zbožarja na nepreglednem ovinku zasul v občestno drevo. Škoda na avtomobilu so ocenili na približno 40.000 dinarjev.

Izole ob 14.30. Voznik osebnega avtomobila Anton Pucihar je na blagem ovinku zaviral, trčil v zid in se nato prekrulil pod strop. Voznik in sopotnica sta odnesla lažje telesne poškodbe. Gmotna škoda: 300.000 din.

12. november

Strunjan ob 7.00 so našli v občestnem avtomobilu motorno kolo RI 11-697. Na cesti so ugotovili velike krvave madeže. Škoda na vozilu: 40.000 din.

Pivka ob 8.45. Voznik osebnega avtomobila Anton Pucihar je na blagem ovinku zaviral, trčil v zid in se nato prekrulil pod strop. Voznik in sopotnica sta odnesla lažje telesne poškodbe. Gmotna škoda: 300.000 din.

— Kako si zadovoljna z novim stanovanjem?

— To je težko reči. Seveda sem zadovoljna, čeprav je vse tako majhno. Zanimivo je, da imajo dvosobna stanovanja domala prav tolikšno površino kot enosobna, kjer je veliko večja predoba, kuhinja, kopalnica, sanitarije. Zdi se, da projektantom ni prišlo na misel, da bodo v enosobnih stanovanjih samci ali pa zakonec brez otrok, da pa bodo v tako imenovanih dvosobnih stanovanjih družine vsaj z enim ali dvema otrokoma in pogosto tudi z gospodinjko pomočnico.

— Toda to še daleč ne bi bilo najhujše, — je govorila dalje znanke. — Najhujše je to, da so bloki nezavarovani na severni strani, kjer z veliko močjo puha burja in neupravičeno naravnost s Crnega kala preko Stanjanskega zaliva. Balkon in okna pa so enojna in ni na njih ne polken in ne rolet. Voda curkoma dere v kuhinjo, ob zadnjem neurju smo je nacedili 26 litrov. Stena je bila že tako poškodovana, da je bilo treba beliti. Pihla v kuhinjo, da je kuhinja, kakor škopota, na mizi privzdiguje čašpice, na glavi pa je treba imeti ruto. Kljub temu, da je kuhinja majhna, je ob takih dnevih ni mogoče pogreti, pa čeprav istočasno gori v štedilniku in še elektrika peč. Na južni strani pa so okna dvojna in zavarovana s polkni.

— In kaj ste ukrenili?

— Vsak blok ima svoj hišni svet. Spoznali pa smo, da imamo tako skupne probleme, da smo osnovali poseben odbor iz predstavnikov hišnih svetov novih blokov. Sestali smo se že večkrat in predlagali smo, da bi balkone na severni strani zastaklili, kar bi vsaj nekoliko omejilo neprijetne vplive vetra in dežja. Tudi okna na severni strani bi morala biti dvojna in zaščitena s polkni. Zato bi res potrebovali nekaj denarja, menda okrog 10 milijonov. Sicer pa smo slišali, da je kolavdejska komisija dovolila samo provizorno vselitev in bi bila pravzaprav naloga investitorja, da ta dela še opravi.

— Razen tega pa veliko razpravljamo o najemninah. Zdaj plačujemo zelo različno. Za dvosobna stanovanja od štiri do šest in pol tisoč, nekateri pa za enosobna od pet tisoč. Rekli so nam sicer, da je vse to akontacija, toda kdo ve, kako bo, ko bomo dobili dokončne odločbe. Kako bodo mogli zahtevati od ljudi, da plačajo najemnino za leto in več nazaj, torej bo veljala nova najemnina od tistega dne, ko bo izdana odločba. A kaj, če je bila prevelika ali premajhna. (In kdo je za to odgovoren?)

Mala kronika iz naših komun

ROJSTVA

V Kopru so rodile: Terezija Golob iz Sečovelj — deklico, Marija Mamič iz Zagreba — deklico, Cirila Suvorovič iz Izole — deklica, Antonija Biloslavo iz Buj — deklico, Ljubica Kozlov iz Trilbane — deklico, Plerina Bradač iz Kopra — deklico, Ana Balentič iz Brij — deklico, Kristina Stepan iz Stepanov — deklico, Angela Milič iz Sežane — deklico, Ana Golub iz Pirana — deklico, Vilma Morata iz Izole — deklico, Ana Kos iz Izole — deklica, Helena Lah iz Božičev — deklica, Romana Stojnič iz Sečovelj — deklica, Edvarda Slava iz Kopra — deklica, Roža Savron iz Siro — deklica, Ana Bajt iz Ankarana — deklica, Alojzija Zavrnik iz Kopra — deklica, Nada Slijivar iz Izole — deklica, Marija Grizun iz Pirana — deklica, Marija Pranežič iz Kopra — deklico.

V Postojni so rodile: Gabriella Suligoi iz Mosta na Soči — deklico, Ivana Cepirilo iz Kala — deklica, Milena Garmuš iz Postojne — deklico, Cecilija Zupan iz Dolnje Košane — deklico, Angela Djordjevič iz Raketa — deklico, Jožefa Bektaš iz Ilirske Bistrice — deklica, Majda Skok iz Nove Gorice — deklico, Marija Koprinar — deklica, Podanosa — deklica, Marija Peroci iz Prvačine — deklica, Ana Cotar iz Tabra — deklica, Marija Lavrič iz Markovca — deklica, Veronika Podgornik iz Bače pri Nadreju — deklica, Bruna Drašček iz Oreha — deklico, Marija Furlan iz Brij — deklico, Olga Koran.

kje so ladje

BELA KRAJINA je 15. novembra predvidoma odpula iz Londona. BIHAC je okrog 12. novembra odpula iz Ploč proti Kontinentu. BLEB je 8. oktobra odpula iz Dakara proti Kopru, kamor bo prispela okrog 19. novembra.

BOHINJ je okrog 10. novembra priplula iz Rio de Janeiro v Santos. BOVEC je priplul 8. novembra na Reko, potem bo odpul proti Las Palmas, Conakry, Abidjan, Lome, Tema, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo in Buenos Aires.

DUBROVNIK je okoli 12. novembra odpula iz Monfalcona proti Piranu. GORANKA je 9. oktobra predvidoma priplula v Guayamas.

GORENJSKA je okrog 10. novembra odpula proti Senju, Novemu, Reki in Aleksandriji.

KOROTAN je bila 11. novembra v Port Sudan in nato nadaljevala po poti k Jarku in Karachiju.

LJUBLJANA je 12. novembra predvidoma odpula iz Sibenika proti Zdanovu.

MARTIN KRANJ je 10. novembra predvidoma odpula iz Volosa proti Kopru.

PIRAN je na poti iz Baltimora proti Jadranskemu morju.

POHORJE je 9. novembra priplula na Reko, nato bo nadaljevala vožnjo proti Dubrovniku in Kontinentu.

ROG bo okrog 16. novembra odpula iz Leningrada proti Italiji.

TREBOVLJE je 9. novembra predvidoma odpula iz Long Beacha proti San Franciscu.

ZELENGORA je okrog 12. novembra priplula iz Zdanova v Jugoslavijo.

Kar predstavljate si, koliko tožba in pomislekov bi nabrala, če bi obiskala še več stanovalcev. Končno pa ni naša naloga, da bi ugotavljali natančno vso, ki bi prebrala za popravila, žalostno dejstvo pa je, da bo res treba še marsikaj popraviti, pravzaprav dokončati. Vsekakor bodo potrebni še milijoni, da bodo hiše tiste, kar od njih pričakujejo tisti, ki so se vselili in tisti, ki ocenjujejo le prijetni zunanji življenski pogoji.

Nujno pa se vprašujemo, kako je mogoče v današnjih gospodarskih razmerah tako neodgovorno graditi stanovanja in jasno je, da družba ne more še nadalje dovoljevati tolikšnega razpajanja družbenih sredstev. Le kako naj v času, ko doživljamo grajo negospodarske in neracionalnega trošenja družbenih sredstev, zagovarjamo tako nesolidno gradnjo in večmilijonsko popravilo novih stanovanjskih blokov?

Z. L.

Sodelovanje na enakopravni podlagi

(Nadaljevanje s 1. strani)

resnih notranjih pretresov nemože preprečiti posamezne faze obravnavanih procesov. Doslej, je bilo poudarjeno, smo se marsikje vse preveč zaustavljali ob organizacijskih vprašanjih, ob tem pa puščali ob strani vsebino, ki naj bi, prišla do izraza skozi skupne programe, ob tem pa bi se ustrezno novi vsebini oblikovale in razvijale tudi organizacijske oblike.

Sprejeto je bilo stališče, ki ga moramo vsekakor pozdraviti, da se v okviru sedanje organizacijske oblike proizvodnega sodelovanja podjetij lesne industrije pustijo odprta vrata za možnosti povezovanja lesne industrije Primorske in celotne naše republike.

V razpravi je bilo nanašanih več konkretnih predlogov, katere skupne probleme bi lahko v tej panogi našega okraja takoj začeli reševati. Naj omenimo le nekatere: skupna politika pri racionalnem koriščenju surovinskih baze, povezovanje služb zaradi enotne

din iz Nove Gorice — deklica, Marija Skodit iz Postojne — deklico, Zlata Horvat iz Poreča — deklica, Matilda Zavadali iz Temnice — deklico, Ivana Jaksetič iz Podgraj — deklica, Miranda Zavrtnik iz Nove Gorice — deklico, Ivana Mulič iz Pristave — deklica.

POROKE

V Kopru so se poročili: Astrid Brodnik, predmetna učiteljica iz Kopra, in Zlatica Mijalovič, uslužbenec iz Kopra; Gracelija Franca, gospodinja iz Semedela, in Martin Prindič, kmet iz Semedela; Ema Prodan, delavka iz Semedela, in Enrik Krivčič, zidar iz Semedela; Marija Lepen, delavka iz Kopra, in Dragutin Stanič, zidar iz Kopra; Antonija Zumer, tehnična risharka iz Idrije, in Rajko Babič, uslužbenec iz Idrije.

V Izoli so se poročili: Ljudmila Sajinčič, uslužbenka iz Izole, in Milinko Janjuz, ključavničar iz Izole; Eufemija Fabris, delavka iz Danjolev pri Pazinu, in Lino Toli, delavec iz Dvorov nad Izolo; Ana Hrvatin, delavka iz Dvorov nad Izolo, in Jordan Toli, zidar iz Dvorov nad Izolo; Marija Medica, učiteljica iz Polja pri Izoli, in Marjan Kocjančič, učitelj iz Izole; Marija Medoš, prešivalka čevljev iz Izole, in Kazimir Crnac, sofer iz Izole.

V Ilirski Bistrici sta se poročila: Majda Božič, uslužbenka iz Ilirske Bistrice, in Borislav Vučkovič, oficir JLA iz Ilirske Bistrice.

V Sežani sta se poročila: Marija Martinič, uslužbenka iz Senoče, in Miroslav Sila, pleskar iz Gorenji pri Divači.

V Postojni sta se poročila: Antonija Debevec, natakarka iz Hrenovic in Miloš Milovanović, oficir JLA iz Pivke.

SMRTI

V koprski občini so umrli: Caterina Tremul iz Kopra, stara 68 let; Marija Babič iz Semedela, stara 55 let; Kata Bubenik iz Posavskih bregov, stara 50 let; Emilio Matijaš iz Pule, star 32 let.

V izolski občini je umrl: Jožef Babič iz Babičev pri Kopru, oskrbovavec v Domu onemoglih, star 77 let.

V ilirskobistriški občini sta umrli: Jože Logar, posestnik iz Ilirske Bistrice, star 79 let; Marija Celigoj, družinska upokojenka iz Ilirske Bistrice, stara 74 let.

V sežanski občini sta umrli: Zdravko Perle iz Smarij pri Sežani, star 49 let in Romeo Bašin iz Ljubljane, star 68 let.

postojnski občini sta umrli: Marija Milavac, star 82 let iz Postojne in Anton Penko, star 57 let iz Postojne.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri obrtnem podjetju »Brivnice-česalnice« v Kopru razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: srednješolska izobrazba in najmanj petletna praksa. — Razpis velja do zasedbe del. mesta.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju MEHANOTEHNIKA Izola razpisuje naslednja prosta delovna mesta za:

1. DVA (2) REFERENTA ZA IZVOZ. Pogoji: registracija za izvoz, znanje nemškega, angleškega ali francoskega jezika.
2. ENEGA (1) EKSPEDITERJA. Pogoji: ESS z najmanj dveletno prakso ali visokokvalificiran trgovski pomočnik z desetletno prakso.
3. VEČ SAMOSTOJNIH KONSTRUKTERJEV. Pogoji: TSS z najmanj dveletno prakso na takih delovnih mestih.

Za referenta za izvoz in ekspediterja osebni dohodki po dogovoru, za samostojne konstrukterje pa po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov podjetja. — Podjetje s stanovanjem ne razpolaga, možnosti pa so za zamenjavo. — Ponudbe sprejema tajništvo podjetja do vključno 25. novembra 1962.

TELEVIZIJA

SPORED TV STUDIA LJUBLJANA OD 18. DO 24. NOVEMBRA 1962

Nedelja, 18. novembra
10.30 ROBIN HOOD — za mladino
18.15 ZAPELJIVEC — italijanski celovečerni film
19.45 PROPAGANDNA ODDAJA

Ponedeljek, 19. novembra
18.30 KAKO SO SI BUTALCI OMIŠLILI PAMET — otroška lutkovna igra
19.00 DOKUMENTARNI FILM (do 19.15)
19.30 TV OBZORNIK
21.45 »BODI POZDRAVLJENI, MALI LARČEK!« — oddaja o srednjeveških freskah. Ponedeljkova kulturna oddaja bo posegla v svet srednjeveške umetnosti. Iz tega sveta bo skušala oživiti osebnosti davnih freskantov, ki so od 13. do 16. stoletja slikali med Slovenci. Oddaja nosi naslov iz ljudske pesmi »Bodi pozdravljeni, malarček! Pripravil jo je Sandi Sitar

Sreda, 21. novembra
18.00 TV SLIKANICA: JAKEC NEKAJ BI
18.15 POKROŠKI TV STUDIO (do 19.00)
19.30 TV OBZORNIK

Cetrek, 22. novembra
19.30 TV OBZORNIK
21.00 TV PODLISTEK: Zarko Petan: DVE O ROBOTIH
21.40 CLASSEN: ZANIMIVOSTI — oddaja o avantgardnih kompozicijah, ki v svojih skladbah še uporabljajo klasične instrumente

Petek, 23. novembra
18.00 KUHAJSKI NASVETI: JETRA OROŠKE NALJEŽLJIVE BOLEZNI — predava predstojnik Inteksijske klinike v Ljubljani dr. Bedjančič
19.00 S KAMERO PO AFRIKI — filmska reportaža
19.30 TV OBZORNIK
19.45 PROPAGANDNA ODDAJA

Sobota, 24. novembra
19.30 TV OBZORNIK
20.30 SPREHOD SKOZI ČAS
22.15 TRETJI CLOVEK

MALI OGLASI

MENJAM 6-SOBNO KOMFORTNO STANOVANJE v Pulju za 4-sobno v Kopru, Izoli oziroma Piranu ali v okolici teh mest. Ponudbe pod Ugodno na upravo lista.

BARKO 4 in pol metra z jadrom in novim motorjem prodam. Naslov v upravi Slov. Jadrana.

POTREBUJEM GOSPODINJSKO POMOČNICO od 7. do 14. ure. Zaželenja je starejša oseba. Stokin, Koper, Erjavčeva 20. Dogovor vsak dan popoldan.

DVOKOLESA od 7.000 Lit dalje nudi MARCON v Trstu, Piazza Ospedale 6. Kot darilne pakete pošiljamo v Jugoslavijo bicikle.

OB VAŠIH OBISKIH V TRSTU ne izpušite obiska trgovine »MAGLIABELLA« na Corsu Garibaldi št. 11 (Barrlera) nekaj korakov od avtobusne postaje. Pri nas boste našli veliko izbiri pletenin, nogavic in perila za dame, gospode in otroke po najnižjih cenah v Trstu. Postreženi boste v vašem jeziku! Proti izreku tega oglasa prejmete darilo!

Upravni odbor menze Ladjedelnice Piran razpisuje delovno mesto

računovodje samostojnega obrata menze

Zahtevana kvalifikacija: popolna srednja šola in pet let dela v računovodski stroki. — Razpis velja do 30. novembra 1962 oziroma do zasedbe delovnega mesta. — Stanovanja ni na razpolago.

RAZPIS

Šolski center kovinarske stroke v Kopru razpisuje delovna mesta za

1. ORODJARJA — visokokvalificiran ali kvalificiran delavec,
1. REZKALCA — visokokvalificiran ali kvalificiran delavec,
1. BRUSILCA — kvalificiran delavec,
1. NABAVLJAJA — železninar z ustreznim prakso.

Nastop službe je možen takoj. — Osebnih prejemki po pravilniku zavoda, ki ne razpolaga s stanovanji. — Pismene ponudbe sprejema tajništvo zavoda.

Razpisna komisija okrajnega sodišča v Kopru razpisuje prosto delovno mesto

STROJEPISEK

Pogoji: dovršena 8-letka in znanje strojeписа. — Plača po zakonu o javnih uslužbenih. — Prošnje, kolkovane s 50 din državne takse, z življenjepisom in zadnjim šolskim spričevalom je vložiti v 15 dneh od dneva objave razpisa na gornji naslov.

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij občinskega ljudskega odbora Koper razpisuje

MESTO DIREKTORJA Elektro-Koper, Koper

Pogoji:

1. visoka strokovna izobrazba s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v gospodarskih organizacijah, ali
2. srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v gospodarskih organizacijah.

Rok za prijave na razpis je 15 dni od dneva objave. Stanovanje po dogovoru. — Ponudbe, kolkovane s 50 din državne takse, pošljite na Oblo Koper, komisiji za razpis mest direktorjev.

OBVESTILO

Prihodnja številka Slovenskega Jadrana bo dvojna. Posvečena bo dnevu republike — 29. novembra — in bo obsegala 20 strani. Zato ne bo izšla že v petek, dne 23. novembra, marveč v ponedeljek, dne 26. novembra, tako da boste imeli za praznike v rokah zajeten časopis z obilico zanimivega branja z vseh področij življenja po naših komunah. Povečana bo tudi obseg zabavnega dela lista s križanko in drugim gradivom, oglasil se bo okrevani barba Vane, mnogo bo novic iz naših delovnih kolektivov in družbenega življenja.

Pestre in zanimive številke vsekakor ne zamudite in si jo pravočasno zagotovite pri svojem kolporterju, če še niste stalni naročniki! Uredništvo in uprava

Za načrtno telesnokulturno delo

Med tednom je bil v Ljubljani posvet predstavnikov izvršnega odbora republiške zveze za telesno kulturo in predsednikov okrajnih zvez za telesno kulturo o načrtnem delu na področju telesne kulture. Republiška zveza namerava izdelati program načrtnega dela na področju telesne kulture za razdobje sedmih let. Zato bodo morale pripraviti okrajne in občinske zveze za telesno kulturo temeljite analize problemov svojega področja.

V koprskem okraju je teh problemov na pretek. Zlasti je pri nas pereče vprašanje finansiranja telesne kulture. V marsikateri občini v Sloveniji so že ustanovili občinski sklad za potrebe telesne kulture, ki zagotavlja stalno in sistematično finansiranje tega področja. Ustanovitev takega sklada z družbenim upravljanjem preprečuje nesmotrno in enostransko vlaganje sredstev, odpravlja razne črne fonde, katerih pogosti cilj je razvijanje klubaštva, hkrati pa sistematično in pravno urejen dotok sredstev postavlja telesno kulturo kot skupen problem komunne, enakovrednega vsem drugim področjem. Odkrito si namreč priznamo, da razne miloščine in priložnostne dotacije nujno spravljajo telesno kulturo v manjvredni položaj z drugimi dejavnostmi in temu primerno se seveda formira tudi odnos do telesne kulture.

V zadnjem času smo sicer zgradili v koprskem okraju nekaj telesnovzgojnih objektov (Ilirska Bistrica, Izola, Piran), vendar še daleč zaostajamo za stvarnimi potrebami. Sicer pa ne gre samo za gradnjo novih objektov, ampak tudi za vzdrževanje tistega, kar že imamo. Ker nam občutno primanjkuje sredstev, propadajo važni objekti, v katere smo vložili milijone dinarjev in na tisoče prostovoljnih delovnih ur. Naj omenimo samo vzdrževanje plavalnega bazena v Ilirski Bistrici

in koprskega stadiona, saj je bilo potrebno čakati več let, da so komunne zagotovile sredstva za najnujnejša vzdrževalna dela. Vzemimo nadalje primer piranskega stadiona, ko so morali dela prekiniti in so gradbeni material raznesli na vse strani. Se bolj žalosten je zadnji primer izolskega stadiona. Igralci Delamarisa so dosegli sijajne uspehe v republiški nogometni ligi, pristajši so vložili na stotine prostovoljnih delovnih ur, zdaj pa, ko bi morali postaviti še piko na i, občina ne priskoči na pomoč, da bi zgradili še slačilnice in ograjo. Tudi tu — podobno kot pri vseh nezgrajenih objektih — propada material in nastaja gmožna škoda, da ne govorimo o moralni škodi, ko morajo poštrevovalni izolski nogometaši igrati prvenstvene tekme na tujem igrišču.

Seveda, če govorimo o stalnem dotoku sredstev v občinske sklade za telesno kulturo, moramo omeniti še eno, zelo pomembno področje, to je šolska telesna kultura. Pri nas še zmeraj nismo rešili vprašanja, kdo naj finansira šolsko telesno kulturo oziroma šolska športna društva, ki so v zadnjem času zavzela v okraju širok razmah. Tem društvom bi bilo nujno potrebno ali iz občinskih skladov ali na drug način zagotoviti gmožno podporo, saj gre za naše bodoče telesnovzgojne kadre bodisi na šolah ali v športnih organizacijah.

Pri izdelavi analiz za sedemletno načrtno delo se bo treba pomeniti tudi o številnih drugih vprašanjih. Res je sicer, da bi morale občine misliti na stalen dotok sredstev, toda po drugi strani bi morale biti tudi občinske zveze za telesno kulturo bolj aktivne. Čeprav je znano, da lahko od športne stave dobimo kar lepe vsote za športne objekte, so naše telesnovzgojne organizacije prav malo ali skoraj nič napra-

vile za popularizacijo športne stave med prebivalstvom.

Pri analizah bo potrebno temeljito proučiti tudi razna organizacijska vprašanja. Marsikatero društvo Partizan je že skoraj pozabilo na svojo osnovno nalogo in se ukvarja izključno s športnimi igrami, čeprav so na primer v Kopru, Piranu in Postojni že vsi pogoji za ustanovitev samostojnih klubov v posameznih panogah. Ena naših glavnih nalog pri pripravljanju analiz pa bo temeljito proučiti vlogo in naloge občinskih zvez za telesno kulturo. Če so te zveze kadrovsko dobro zasedene in če imajo dobro organizacijo dela, potem lahko dosežejo izredne uspehe, kar smo pred

kratkim videli pri koprski občinski zvezi, ki je kljub pomanjkanju izkušenj in tradicije organizirala izredno uspešno atletsko prireditve v republiškem merilu.

Taki in podobni problemi naj po temeljitih razpravah dobijo svoje mesto v republiškem sedemletnem programu. Pri pripravljanju gradiva pa morajo sodelovati vsi — od športnih organizacij do predstavnikov političnih organizacij in ljudski odborov. Zda ne gre za deklarativnost, ampak za konkretnost. Le če bodo komunne kot celote in okraj kot celota pretresli problem telesne kulture in tudi dali pravna zagotovila za uresničitev zamisli in načrtov, potem o uspehu ni treba dvomiti.

Z lanskega leta "Tomos" članov Tomosovega kolektiva, v počastitev dneva republike

Slovenska nogometna liga

Zmaga Delamarisa v Celju

	Lestvica	
Triglav	12 9 2 1	26:13 20
Železničar	12 7 3 2	28:17 17
O.-Krim	12 6 2 4	16:14 14
Rudar T.	12 5 3 4	32:30 13
Ljubljana	11 5 2 3	27:18 12
Celje	12 5 2 5	21:18 12
Kladivar	12 3 6 3	17:21 12
Delamaris	12 4 4 4	22:25 12
Sobota	12 4 3 5	21:18 11
Slovan	12 5 1 6	23:23 11
Svoboda	12 3 4 5	15:16 10
Gorica	11 3 2 6	19:25 8
Ilirija	12 2 3 7	12:23 7
Rudar V.	12 2 1 9	13:31 5

Delamaris je nedvomno moštvo presenečen letošnjega republiškega nogometnega prvenstva. Doživlja poraze, ko so vsi pričarani v zmago, in zmaguje, ko nobeden ne računa na točke. Spominimo se samo preteklo nedelje, ko so gladko izgubili v Ljubljano, čeprav so pred tem odpravili slovenskega jesenskega

prvaka Triglav na njegovem igrišču!

V nedeljo je Delamaris premagal Celje v Celju s 4:2 (2:0). V izolskih vrstah je po daljšem presledku spet nastopil Sosič, ki je skupaj s Čendakom dobro povezoval obrambo z napadom. Domačini so v začetku nekoliko podcenjevali nasprotnika, kar se jim je bridko maščevalo. Že v 23. minuti so gostje vodili z 2:0. Strelca sta bila Kovačič in Janus. V 37. minuti je sodnik izključil Sarga zaradi prekrška nad nasprotnim igralcem. To je bil za domače znak za splošno ofenzivo in izolska obramba je imela polne roke dela. V gneči je Janus zaustavil žogo z roko in Celje je z enajstmetrovko znižalo razliko na 2:1.

Gledalci so bili prepričani, da bo sledilo izenačenje in zmaga, saj so gostje imeli igralca manj. Toda zgodilo se je obratno. Izolčani so prešli v napad in Milojkovič je zamudil dve idealni priložnosti, da bi povisil razliko. V 66. minuti je zaradi napake

domače obrambe sodnik dosodil enajstmetrovko v korist Izolčanov. Strel je sigurno realiziral Kostič. Isti igralec je osem minut nato spretno poslal žogo v mrežo mimo celjskega vratarja, ki mu je tekel naproti. Tekma je bila s tem že odločena. Domači so sicer izvedli še nekaj napadov, pa se jim je posrečilo samo znižati razliko na 4:2.

Na listi najboljših republiških strelcev je ponovno prevzel vod-

stvo Kostič s 13 zadetki. Na drugem mestu je Mauček (Sobota) z 12 zadetki. Drugi najboljši strellec izolske enajstorce je Janus, ki je bil štirikrat uspešen.

Drugi primorski predstavnik iz Gorice je izgubil v Velenju z 1:4. Gorica je povsem odpovedala in jo je katastrofe rešil odlični vratar Brezavšček.

Zadnje tekmo jesenskega dela prvenstva igra Delamaris v Kopru s trboveljskim Rudarjem.

Predvsem množičnost

Tomosovi športniki v čast dneva republike

V čast 29. novembra bo sindikalna podružnica TOMOS s podporo TVD Partizan-Tomos organizirala tudi letos tradicionalno tekmovaljevarne TOMOS. Letos bo predvidoma nastopilo okoli 700 delavcev in uslužbencev to-

varne. Tolikšna udeležba pomeni svojevrsten rekord, ki govori v prid trditvi, da je med delavstvom zanimanje za športno rekreacijo.

Sindikalna podružnica je stala na stališču, da naj bi bilo čimveč športnih tekmovalcev v tovarni, in sicer med odmorom rednega delovnega časa.

Tako bodo v tovarni tekmovalja v naslednjih disciplinah: mali nogomet, vlečenje vrvi, skakanje v vreči, šah, kros za moške 3000 metrov, kros za ženske 1000 m, spretnostna vožnja z mopedi, met diska in krogle za moške in ženske. Na stadionu 1. maj v Kopru pa se bodo odvijala tekmovalja v tekih na 100 in 800 m (moški), 60 m (ženske), skokih v višino in daljino (moški in ženske) in v metu kopja in kljavi (moški). V sosedeljski dvorani bodo tekmovali v namiznem tenisu in v streljanju (moški in ženske).

Sindikalna podružnica TOMOS je za to tekmovaljevarno razpolago nekaj finančnih sredstev za nakup praktičnih nagrad in diplom za prvoplasirane tekmovalce tega množičnega tekmovalja.

Za organizacijo samega tekmovalja je bil določen poseben odbor, ki bo skrbel, da se bodo tekmovalja odvijala po določenem programu.

Tekmovalja se bodo pričela 18. tega meseca in končala 28. novembra. O rezultatih tekmovalja bomo poročali v prihodnji številki našega lista. Rajko Krašnja

ODOBJKA

Na mednarodnem odbojškem turnirju v Gorici je osvojila prvo mesto ekipa Vigili del fuoco iz Trsta, ki je premagala tržaški Bor, kanalski Partizan in goriško Olimpijo. Drugi je bil Kanal in tretji Bor.

OB NEREDIH NA NOGOMETNIH IGRIŠČIH

Preprečimo nešportno vedenje

Okrajna nogometna prvenstva koprski in goriške podveze so končana. Jesenski prvaki so nam znani: v koprski ligi NK Tomos, v goriški pa NK Primorje iz Ajdovščine.

Ko se ozremo nazaj, kako je potekalo tekmovaljevarje, moramo na žalost ugotoviti, da je bilo letos več kakor kdajkoli surovih izpadov igralcev in samih gledalcev v obeh okrajnih ligah. Iz samih poročil sodnikov in delegatov je razvidno, da je posebno na domačih igriščih prišlo večkrat do raznih izgrezov, kjer je vedno glavno besedo imela domača publika. Vprašamo se, ali se res ne da več gledati nogometa mirnih živcev? Ali domača publika ter igralci res ne morejo doma mirno prenesti porazov od boljših gostov? In zakaj so sodniki vedno »krivi« poraza domačinov, pa čeprav je poraz posledica boljše igre gostujoče ekipe. Naj omenimo samo nekaj tekem, kjer so se zgodili taki pojavi. V goriški ligi Tolmin-Primorje je prišlo do izpada in prekinitve tekme, ko je

sodnik dosodil upravičeno enajstmetrovko v korist Primorja. V Anahovem na tekmi Anahovo-Adria iz Mirna je prišlo do pretepotov. V koprski ligi ne moremo nikakor mirno mimo surovega izpada igralca Stefanoviča na tekmi Tabor-Tomos. Po končani tekmi, ki se je končala z rezultatom 5:1 v korist Tomosa, je Stefanovič v trenutku, ko je šel mimo njega igralec Bertok (Tomos), zamahnil z roko in ga udaril. Bertok je dobil pravi boksrast direkt v obraz. Zgrudil se je, a priskočili so mu takoj na pomoč. Zakaj to? Ali Stefanovič res ni mogel športno in mirno prenesti poraza svoje ekipe? Človek ne more verjeti, da se kaj takega lahko dogaja na športnih igriščih, kjer sicer doživimo večkrat nešportne izpade, vendar pa v manjšem obsegu. Ali tak izpad ne meče slabe luči na cel nogometni klub, kjer vemo, da se aktivno ukvarjajo z nogometom poštenu in fair borci-nogometaši, kakor so brata Planinšek, Čop, Uršič, Paradiso in ostali športni

delavci Sežane ter med njimi zelo poznan športni delavec — nekdanji odlični igralec — Rajko Stoklja. Vseskozi se je opozarjalo in priložnostno vedenje in priporočalo klubom, naj pazijo na disciplino in v kali zatirajo vsako nešportno vedenje. In danes? Kaj naj zapišemo o teh žalostnih dogodkih? Ali tako vzgajamo naše športnike? Kdo nosi krivdo za surovost nezgojenega Stefanoviča? Danes Stefanovič, jutri kdo drug in tako naprej! Vse te nemile dogodke moramo dobro pretehtati in odločno ukrepati. Obe prizadeti nogometni podvezi naj take stvari čim strožje obsodita in krivce v bodoče ostro kaznujeta. Tega ne govorimo tjavdano, marveč zato, ker smo ogorčeni in brez besed. Zahtevamo najostrejši kazni brez komentarjev, tako odločno, kot je odločno zamahnil Stefanovič proti Bertoku.

Težko je človeku, ko mora namesto pohval pisati take stvari. Toda drugače ne gre. Do takih izpadov smo in bomo vselej neusmiljeni kritiki. Rajko Krašnja

Mali rokomet

Poraz Pirana z ljubljansko Olimpijo

V tekmi republiške moške lige je Partizan Piran na domačem igrišču izgubil z ljubljansko Olimpijo z 12:17 (4:7). Gostje so si že v prvih minutah zagotovili prednost štirih zadetkov, ki je domačini niso mogli več nadoknaditi. Na potek igre je precej vplival slab sodnik Kastelic iz Ljubljane, ki je oškodoval domačine in jih tudi demoraliziral. Na koncu tek-

me je občinstvo vdrlo na igrišče, vendar so domači funkcionarji in igralci preprečili incident. Sicer pa tesen poraz z enim najboljših moštev v republiki ne predstavlja neuspeha za Pirančane, ki so novinci v ligi.

V koprski okrajni ligi je SKKS premagal Delfin z 18:16, Partizan Izola pa je premagal ESS s 16:10. Jadran je premagal Piran B z rezultatom 27:13. Zaostala tekma med SKKS in ESS se je končala z zmago kovinarjev s 33:20. Še vedno je v vodstvu izolski Parti-

zan z desetimi točkami pred koprskim Partizanom, ki ima dve točki manj, vendar tekmo v dobrem.

MATEJ BOR V KOPRU

Pretekli teden se je književnik Matej Bor odzval vabilu koprške Ljudske knjižnice in občinskega sveta Svoboda in prosvetnih društev in je imel v četrtek, 8. novembra, zvečer v mali gledališki dvorani literarni večer. Bral je odlomke iz svojega novega romana »Daljave« in iz pesniškega cikla »Atomski vek«, ki je izšel v zbirki »Sled naših senc«. Priložnost za razgovor z našim vidnim književnikom je izkoristila zlasti mladina koprskih srednjih šol. Matej Bor je govoril o svojem delu in odgovarjal na vprašanja.

ČOITEK

SEŽANSKIM MESNICAM

V času, ko so naša prizadevanja usmerjena v izvoz, da bi popravili svojo trgovinsko bilanco s tujino in s tem okrepili gospodarstvo in lastni državi, se zdi kaj čudno ravnanje sežanskih mesnic. Sežana leži v pasu malega obsejnega prometa z Italijo in vsi dobro vemo, da je meso glavno, kar iščejo Tržačani pri nas. S tem pa so sežanske mesnice, tako tiste kmetijske zadruge kot Tovarne mesnih izdelkov iz Postojne, zadnje čase slabo založene, zlasti kar zadeva izbiro. Največ je kupcem na voljo slabše govedine, močno težko pa je dobiti teletino in celo klobase. Tega ne čutijo samo domači potrošniki in Tržačani, marveč tudi gostinski obrati, ki ne morejo dobiti potrebnih količin. Tako sta na primer dva gostinska obrata naročila te dni klobase, pa sta jih dobila komaj polovico. Razumemo, da žele v sežanski občini klati v prvi vrsti tisto domačo živino, ki je prizadeta zaradi pomanjkanja krme kot posledica letošnje suše, vendar zaradi tega ne bi smeli odganjati kupcev. Prav tako tudi ne bi smeli reševati stiske s krmo s klanjem samo slabšega goveda, ki ne daje kvaliteta mesa.

K. G.

STANOVANJSKE SKUPNOSTI V KOPRU

za otroška igrišča

Sveti stanovanjskih skupnosti v Kopru so na svoji nedavni seji razpravljali med drugim tudi o otroških igriščih. Ugotovili so, da je na področju koprskih štirih stanovanjskih skupnosti nekaj otroških igrišč manjše obsega: v drugi stanovanjski skupnosti za sodno palačo, v tretji na Volkovem nabrežju za disperanzjem in v četrti nad tovarnim pristaniščem. Drugo vprašanje je seveda, koliko so ta igrišča vzdrževana ali že razpadla, dejstvo pa je, da so potrebna popravila, če hočemo, da služijo svojem namenu.

Po poročilu o stanju igrišč in o možnostih popravila ter ureditve novih igrišč so člani sveta stanovanjskih skupnosti sklenili, da bo treba na igrišču II. in IV. stanovanjske skupnosti napraviti peskovnik in igrišči posuti z drobljencem. Igrišče za disperanzjem je nujno potrebno rekonstrukcije, ker so ga uničili ob gradnji nove kanalizacije. Za popravilo je treba napraviti načrt.

V II. stanovanjski skupnosti imajo v načrtu ureditev otroškega igrišča v ulici Velika vrata, in sicer do 15. decembra letos. Pri tem bo stanovanjski skupnosti pomagalo podjetje Luka Koper, ki bo dalo na razpolago delovno silo. Svet III. stanovanjske skupnosti si je zagotovil sredstva za ureditev igrišča v Pobjegovci ulici, prav tako pa se ukvarjajo tudi za ureditev največjega otroškega igrišča v Kopru, ki naj bi bilo v Zupančičevi ulici. Računajo, da bi nekatera dela pri tem — sajenje grmičevja in drugih rastlin — opravili še pred zimom.

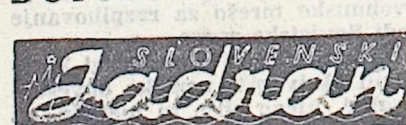
dokončali pa bi delo v zgodnji pomladi. Vendar lokacija v Zupančičevi ulici še ni odobrena.

Svet stanovanjskih skupnosti predvideva še ureditev kulturnega kotlička v Marušičevi ulici, za kar je predračun stroškov okrog milijon dinarjev.

V Rodiku pri Kozini imajo v vasi tudi spomenik padlim v NOB. Kritika pred dvema letoma je pomagala, da so zanemarjeno okolico lepo uredili (na sliki, ko so imeli obisk iz Izole), žal pa je zdaj spomenik sam in vsa okolica spet prav tako zanemarjena. Vaščani se kaj več na svoje padle borce niso spomnili niti za dan mrtvih, da bi jim uredili zadnje bivališče in očistili okolico — kot da v vasi ni nobenega bivšega borca več, kot da nihče izmed vaščanov ni tako ali drugače sodeloval v NOB (čeprav je znano, da so vsi), in kot da sploh ni mladinske organizacije v vasi, ker bi prav ta morala biti nosilec borbenih tradicij svojih prednikov. Spanje pravičnega v družbeno-političnih organizacijah v vasi se jasno zrcali tudi v tem primeru in bi bilo prav, če bi se o tem vaščani kmalu temeljito pogovorili in prebudili v življenje zaspane razmere v Rodiku

DOPISUJTE V

Slovenski izseljenski koledar 1963

Slovenski izseljenski koledar, dobri znanec slovenskih izseljencev po vsem svetu, slavi z letnikom 1963 svoj deseti jubilej. Prav glede na to se je uredništvo še posebno potrudilo, da ga bodo rojaki pravčasno prejeli in da bo njegova vsebina in oprema kar najlepša. Naše ljudi v evropskih deželah bo koledar razveselil še v novembru, pa tudi rojaki onstran oceana bodo že v prvi polovici decembra z zanimanjem listali po njem. Torej še vedno ob času!

Zanimanje zanj je letos prav izredno. Zato prosimo tiste, ki bi si ga še radi naročili, da to stori čimprej. Po njem je namreč veliko povpraševanje tudi doma, kjer ga kupujejo in pošiljajo svojem v bližnje in dalečje dežele kot tople novoletne pozdrave iz domovine, vedno bolj pa segajo po njem tudi domača podjetja za svoje poslovne prijatelje v tujini. Vsem, ki jih bo dosegel, bo koledar približal Slovenijo in Jugoslavijo z zanimivimi besedami, s članki, reportažami, leposlovnimi sestavki in s pesmimi kar na 288 straneh, ki so

izredno bogato ilustrirane — z 212 rnobelimi in štirimi barvnimi fotografijami. Na naslovi in zadnji strani ovitka sta umetniški reprodukciji Pirana in Istranke — delo slikarja Mihe Maleša. Njegovo delo so tudi štiri reprodukcije v barvah — Portorož, Šibenik, Dubrovnik in Korčula. Letos je uredništvo želelo s članki in slikami še zlasti poudariti razvoj turizma v Jugoslaviji in v zadnjih letih. Koledar uvaža 13 velikih fotografij — avionski posnetki najlepših jugoslovanskih obmorskih letovišč in otokov: Piran, Pulj, Krk, Rab, Zadar, Trogir, Korčula, Dubrovnik, Risan, Budva, Sv. Stefan, odsek Jadranskega morja in Mljet. Vsi posnetki so celo priznani hrvaški mojstrov fotografije.

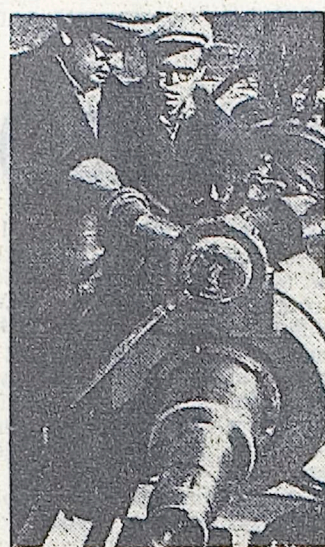
Kot vsako leto je tudi letos v koledarju foto reportaža na 16 straneh »Novo v slovenskih krajih«, in prav tako na 16 straneh fotografije z zadnjega obiska naših rojakov v domovini, na šestih straneh so slikovno prikazane razne veje športa v Sloveniji itd.

Lovci in ribiči bodo z zanimanjem prebrali sestavke o lovu in ribolovu v Sloveniji in Hrvaški. Za mnoge bodo zanimive reportaže o Škofji Loki, Suhi krajini, Kočevski in o Savinjski dolini, zlasti pa še zlasti, ki so rojeni v teh krajih. V angleščini so objavljeni tudi članki o ribolovu, iz življenja študentov in pa razvoj medicine v Jugoslaviji.

Črte in zabavne sestavke so prispevali pisatelji: Evk. Ingolič, Godina, Klopčič, Perčič, Hofman, Mevlja in drugi. Obiskali boste slovenskega Parizana, slikarja Vena Piona, hodili po poteh dolenskega rojaka Janeza Karla Planinskega, ki je dolga leta živel med Eskimi in postal celo njihov poglavar. Tu so tudi življenjske zgodbe vidnih ameriških Slovencev, neumornih društvinskih

in kulturnih delavcev, Franka Keržeta, Ivana Molka, Josephine Tratnik, Antona Terbovca in drugih. V zgodovino NOB bo treba vključiti tudi poglavje o ogromni moralni in gmojni pomoči ameriških Slovencev v letih 1942 in 1943, ko so se s tem namenom združili v Jugoslovanski pomožni odbor SANS in v Slovenskem narodnem kongresu. O tem govorita dva članka v koledarju. Sestavki v tem delu koledarja so važen prispevek k zbiranju gradiva za zgodovino slovenskih izseljencev, ki so čali pomemben delež h graditvi dežele, v kateri živijo.

Slovenski izseljenski koledar 1963 naj gre na pot z željo, da bi se bolj kot do sedaj približal našim rojakom v obeh domovinah.

Sovjetska strokovnjaka, fizik Bogdan Volkesovski in inženir Nikolaj Olenkov ogledujeta v Novosibirsku v Sibiriji delo tako imenovanega vodnega topla, sad dolgoletnega dela, ki bo vnesel pravo revolucijo v gradbeni in druga zemeljska dela. Vodni top more presegati pritiska nekaj tisoč atmosfer izstrlevali na določene cilje vodno gmo, ki zleti iz topa s hitrostjo treh kilometrov v sekundi in na svoji poti seveda rudi vse. Top je namenjen predvsem za rušenje objektov za zemeljske izkope

NAJHITREJŠI PISATELJ

Najhitrejši sodobni pisatelj je Erle Stanley Gardner, tvorec znane serije kriminalnih romanov o advokatu Perryju Masonu. Čeprav je pisatelj star 70 let, še vedno vsak dan »naklepije« 60 tipkanih strani rokopisa. Včasih dela na sedmih romanih hkrati.

MOTORIZACIJA IZIRINILA GONDOLJE

Kdorkoli je kdaj prej obiskal Benetke, se je moral skoraj obvezno popeljati tudi z gondolo. Danes pa to, vse tako kaže, ni več moderno. Vožnja z gondolo je predraga. Medtem ko stane vožnja z motornim čolnom od mostu Rialto do železniške postaje 65 lir, zahtevajo gondoljerji za isto progo od 1.500 do 2.000 lir na osebo. Malo jih je, ki bi si lahko privoščili v že tako in tako predragemu kraju podoben izdelek, pa četudi gre za tradicionalno vožnjo. Medtem ko motorni čolni skoraj ne zmorejo navela, so gondole pred trgov Sv. Marka prazne, lastniki pa iz dolgočasje krmlijo golobe.

ZENSKES BOLJŠI NOGOMETASI

Kakor imajo v nekaterih krajih pri nas navado vsake kvatre enkrat prirediti nogometno tekmo med debelimi in suhihmi, tako prirejajo v angleškem mestecu Richmond nogometne tekme med moškimi in ženskami. Letos so se pomerili med seboj občinski uradniki. Sestavili so dve ekipi: žensko in moško. Publikla je seveda navijala za »slabši« spol, sodnik pa si menda ni mogel kaj, da ne bi bil »lokal-patriot«, napake je delal v korist moških, kljub temu pa se je tekma končala z rezultatom 5:2 za — nogometašice.

Mihael in Diana Foster (na zgornji sliki na levi strani, skupaj z mano in mlajšim bratcem) iz Charltona pri Londonu v Angliji bolehalo za čudno boleznijo: sploh ne smeta piti mleka, ker ga njun prebavni sistem ne more predelati v glukozo, mlečna kislina pa bi ju lahko zastrupila že pri kolčnih ene skodelice mleka ali kosa sira. Bolezen je izredno redka in verjetno dedna. Zdravniki proučujejo nenavadni primer in bodo skušali ugotoviti vzroke

Od statistike do filmske igralke

Mednarodne filmske ekipe, ki so prišle v Istro snemat filme, so večkrat najemale za statistke tudi naše in tuje turiste. Njihove dnevnice so se gibale od 1000 do 1.200 dinarjev. Tako je prišla letos na letovanje v Portorož tudi Nemka Brigitte Nienaber iz Duisburga. Zgodilo pa se je tisto, česar se gotovo ni nadejala. V hotelu

jo je opazil režiser tuje filmske ekipe, ki je v Portorožu snemala glasbeni film »Fredi gre na jug«. Vprašal jo je, če bi hotela statirati. Seveda je ponudbo takoj sprejela. Scena, ki so jih posneli z Brigitto, so imenito uspele. Novopečeni »zvezdi« so ponudili, naj bi sodelovala na snemanju do kraja. Ko so končali s snemanjem v Portorožu, je ekipa odpotovala na Tahitsko otočje. Morda bomo še zaslišali, če brini življenjepisa, ki bi se ugnili začetni nekako takole: »Začelo se je v Portorožu...

ZIVE LUTKE

Prodajalec ženskega perila v angleškem mestu Derbyju je prišel na misel, da bi svoje izložbe malce preuredil. Namesto lesenih lutk je postavil v izložbo okno šest prikupnih deklet, ki so nosila žensko perilo. Okrog izložbe je nastala strašna gneča. Zadeva je imela tudi politične posledice. Prav tedaj bi moral imeti v zgradbi nasproti trgovine predavanje leader laburistične stranke Hugh Gaitskill. Namesto da bi šli na sestanek, so se delegati gnetli pred trgovino. Posredovati je morala policija, ki je lastnika trgovine prisilila, da je umaknil iz izložbe žive lutke. Laburistični sestanek se je začel z enourno zamudo.

IMENITNA PRILOŽNOST

Trgovec z orožjem v New Yorku je začel pred kratkim prodajati obleke za vesoljske polete, ki jih je ameriško letalstvo zaradi zastarelosti zavrglo. Čeravno je stala proizvodnja ene obleke 150 dolarjev, jih podjetni trgovci prodaja po — 3 dolarje za komad.

Dekletce na zgornji sliki je dveletna Sonja Peterson iz St. Paula v ZDA, kjer so jo te dni fotografirali v mestni bolnišnici. Tja so jo morali prepeljati, ker ji je divjaški oče v navalu stepe jeze odsekal desno roko. Zdaj čaka v zaporu na kazen in je svoj zločin že priznal, čeprav je v prvem trenutku hotel vse skupaj prikazati kot nesrečno naključje

Z OSLOM PO PARIZU

Tonyju Andallu, lastniku nekega kabareja v Parizu, so odvzeli voziško dovoljenje, ker je s svojim avtomobilom zdirjal preko križišča, ne da bi se zmenil za znake na semaforju. Zadeva je bila kočljiva. Tony se je namreč odvalil pešati, pa mu je šinila imenitna misel. Kupil si je oslička. Policija na Camp Ellysse so ostrmeli, ko so ugledali pred križiščem osla z žarometom, smernimi lučmi, žmigavci in s »stop-lampo«. »Samo sirena ni še manjka«, je dejal Andall, »hotel sem si jo kupiti, pa sem uvidel, da bi bil tak strošek odveč. Moj osel zna namreč tudi rigati. Sicer pa morem reči, da je osel bolj praktičen kakor pa avtomobil, saj ga lahko parkiram, kjerkoli hočem.«

Mlada plesalka na gornji sliki je Geraldine Chaplin, hčerka slavnega filmskega komika. Komaj šestnajstletna je pravkar končala znamenito londonsko Kraljevo baletno solo in pred dnevi nastopila na desekah najuglednejših gledaliških dvorane v Londonu pred izbrano družbo in angleško kraljico Elizabeto II. v »Gaité parisienne«. Govoril Gard je mlado umetnico navdušeno sprejel in ji tako utrl pot do nadaljnjih uspehov

Strogo zaupno

Lev Šejnín:

15

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Schulenburgu je bilo težko pri srcu, mnogo let sta preživela skupaj in žena mu je bila resnično zvesta prijateljica. Hotel jo je potolažiti in ji je nameraval povedati vso resnico, vendar se je v zadnjem hipu zdrznil in premislil. Ženska je kljub vsemu vendarle ženska. Kdo ve, ali ne bi te skrivnosti zaupala kaki drugi dami iz diplomatskega zbora in ali ne bi utegnile priti to na uho gestapu? Napravil se je, kot da je zaspal in razmišljal o režimu v njegovi ubogi Nemčiji, ko je nevarno govoriti še z ženo, ki si z njo prečeval več kot dve desetletji, o stvareh, ki te tarejo.

Nemirni spanec je imel tudi gospod vojni ataše, ki je bil o dogodkih, ki so se približevali, bolj obveščen kakor Schulenburg. Tistega dne, ko je prejel odlikovanje, se je doma pogledal v ogledalu in se samemu sebi zarezal. Vendar ni bilo v njegovem rezanju niti sence razposajenosti, njegov smeh je bil živčen in novo odlikovanje ga je bolj težilo kakor veselilo. Mračne slutnje mu niso dale miru, vendar gospod von Weitzel ni imel toliko moči, da bi jih odgnal. Po glavi so mu rojile nevarne misli, tako nevarne, da bi ga lahko vsaka od njih privedla v ječo ali na vešala.

časopisih. Takšne članke so bili izrezovali in na osnovi njih so bili napravili posebno kartoteko. S potrebno obdelavo in primerjavo teh nepopolnih podatkov je bilo mogoče priti do nekega pregleda nad sovjetskimi gospodarstvom. Zdal mu je ta kartoteka koristila kot dež v suši.

Čeravno se na podatke iz svoje kartoteke ni kdo ve kako zanesel, je z njimi vendarle odgovarjal tudi na najbolj zahtevne odgovore. Glavno je bilo, da je odgovarjal. Le tako se je mogel vsaj za sedaj zavarovati pred kakršnimi koli neprijetnostmi in komplikacijami.

Kljub tej mrzličnosti zadnjih mirnih dni pa se je gospod von Weitzel zanimal tudi za »Operacijo Syrius«, ki jo je zdaj prevzela »druga linija« nemške obveščevalne službe — gestapo. Weitzel niso sporočili nič podrobnega, vendar so ga suho obvestili o tem, da se je skrivnostna »Dama tref« že odpravila iz Leningrada v Celjabinjsk, kjer so že začeli delati top konstruktora Leontjeva. Kasneje je Weitzel tudi zvedel, da je odpotoval iz Moskve v Celjabinjsk tudi Leontjev sam.

Ze 12. februarja 1936 je dal Hitler vodstvu SS, torej Himmlerju, nalog, naj organizira enotno tajno nemško obveščevalno službo. V posebnem sporazumu, ki sta ga v tej zvezi podpisala Himmler in Ribbentrop, je bilo predvideno:

1. Tajna obveščevalna služba vodstva SS je važen instrument za zbiranje podatkov s področja zunanje politike, ki jih odstopa ministrstvu za zunanje zadeve. Prvi pogoj za to je tesno in lojalno sodelovanje med ministrstvom za zunanje zadeve in glavno varnostno upravo Reicha.

2. Ministrstvo za zunanje zadeve odstopa glavni varnostni upravi Reicha informacije, ki so neobhodne za vodenje obveščevalne službe, o zunanje-političnem položaju nemške zunanje politike; glavni varnostni upravi Reicha odstopa svoje obveščevalne in druge naloge s področja zunanje politike, ki jih morajo opraviti organi obveščevalne službe.

Na pomlad leta 1941, posebno od aprila do junija, se je začela skrbna priprava vseh organov nemške vohunske službe za opravljanje sabotažne, vohunske in diverzantske aktivnosti proti Sovjetski zvezi.

Načelnik III. oddelka nemške vojaške vohunske in protioveščevalne službe von Bentiveni je čez nekaj let, ko je padel v sovjetsko ujetništvo, na zaslišanju izjavil:

Kje je kaj te dni

RADIO KOPER

NEDELJA, 18. novembra: 8.40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša repozitaja: »Pisac« — 9.15 Zabavni zvoki: 9.45 Pojo Los Marimberos — 13.30 Sosedni kraj in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Pojeta moška zbor Podnanos in Kobardica — 15.30 Nedeljski rendez-vous.

PONEDELJEK, 19. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Slovenski operni solisti v italijanskih operah — 14.30 Zabavni zvoki — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne v priredbah Lucijana Marija Škerjanca.

TOREK, 20. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 V ritmu z orkestri in ansambli — 14.00 Paleta zabavnih popevk — 14.30 Male skladike Boruta Lesjaka — 14.45 Pojo mladinski zbori iz Tolminja, Kobardica in Idrije — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Dve panonski svatbeni sulti, izjava na harmoniki Janez Svečnik.

SREDA, 21. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Mala prodajalna plošč — 14.00 S pesmijo in plesom po Istri — 14.30 Za odhiti in razvedrilu igrajo in pojo Kurt Henkels, Juliette Greco, Bob Sharpley, Zlatko Miličević in The Hurricanes — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Poje Planinski oktet.

ČETREK, 22. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Sprehod skozi Pariz z orkestri Angelini, Galassini, Corino in Fragna — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Melodije za prijetno popoldne — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Narodne pesmi v priredbah Nika Stritofa, poje Janez Triller.

PETEK, 23. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Pesmi Ubaldia Vrabca za komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Skoberneha in Rada Simonitija — 14.00 Zabavni mozaik — 14.30 Dunajsko popoldne — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Jovan Bosnjakovič: Venček narodnih melodij z juga.

SOBOTA, 24. novembra: 7.15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7.30 Poročila — 7.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 13.40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Mali koncert zabavne glasbe — 15.00 Dnevnik — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Jovan Bosnjakovič: Venček narodnih melodij z juga.

KINO

KOPER: 16. novembra ameriški barvni film OD PEKLA DO TEXASA, 17. in 18. novembra ameriški film GROBA SILA, 19. in 20. novembra francoski film SVETNIK VODI PLES, 21. in 22. novembra jugoslovanski film MINUTA ZA UMOR.

IZOLA: 16. novembra sovjetski film KO SO BILA DREVESA VELIKA, 17. in 18. novembra jugoslovanski barvni CS film ORIENTALKE, 19. novembra jugoslovanski film VELIKO SOJENJE, 20. novembra francoski film MINUTA ZA UMOR, 21. novembra francoski film GREH MLADOSTI, 22. novembra francoski film SVETNIK VODI PLES.

SKOFIJE: 17. novembra danski film POSLEDNJA ZIMA, 18. in 19. novembra sovjetski film KO SO BILA DREVESA VELIKA, 20. novembra jugoslovanski film VELIKO SOJENJE, 22. novembra francoski film GREH MLADOSTI.

SMARJE: 17. novembra sovjetski film KO SO BILA DREVESA VELIKA, 18. novembra francoski film GREH MLADOSTI, 21. novembra francoski film SVETNIK VODI PLES.

POSTOJNA: 16. novembra ameriški barvni CS film GIGI, 17. in 18. novembra jugoslovanski film SREČALI SE BOMO ZVEČER, 20. in 21. novembra ameriški CS

film ZGUBLJENI AVTOBUS, 22. novembra jugoslovanski film NASILJE NA TRGU.

PIVKA: 17. in 18. novembra italijansko-nemški barvni film VSTAJENJE, 21. novembra ameriški barvni film OSAMLJENI MAŠEVALEC.

PRESTRANEK: 18. novembra francoski barvni CS film PORTUGALSKA PERICE.

SEZANA: 16. novembra ruski film ZORANA LEDINA II. del, 17. in 18. novembra francoski CS film NOČI LUKRECIJE BORGJE, 20. in 21. novembra ruski film ZORANA LEDINA III. del, 22. novembra ameriški film DREVO ZA OBESANJE.

ZA ČISTOST IN PRISTNOST NASIH IMEN

Dragonja

Najdaljša, in kadar naraste, tudi največja reka v Slovenski Istri je Dragonja, ki izvira v Sloveniji, nas pa v svojem spodnjem toku razmejuje s Hrvaško. Kako je z njenim imenom? V zgornjem delu ji domačini pravijo Rokava, v srednjem tudi Reka in Seča, sicer pa Dragonja. Prof. dr. Anton Melik je v knjigi »Slovensko Primorje« — in še kje — raztegnil ime Rokava na vso reko do morja. Ne vem, kaj ja k temu napotilo.

Ime Dragonja, italijansko pisano Dragogna, so skušali raztolmačiti zlasti mnogi Italijani. Starejši so trdili, da je ime nastalo iz osnovne dragone — zmaj. Med temi so bili Alberti, Coppo, Tomassini in Naldini. Razlaga je povsem neresna. V starem veku se je reka imenovala Argao ali tudi Argaoe, toda že leta 1100 zasledimo v virih ime Dragogne (Dragonje). Tedaj so bili njeni bregovi že davno poseljeni s Slovenci.

Nekateri Italijani so skušali pozneje razložiti novo ime iz starega Argaoe s predpono d (Dargaone), metatezo ar — ra in izrinjenim a — Dragone, Dragogne in nazadnje Dragogna — Dragonja. To sta dokazovala Benussi in Gravis. Nemec Krahe je spravljal ime v zvezo z grško osnovo argo, argos — bel, srebrn, Kretschmer pa s litirskim argora — svetla. Povsem izključeno ni, da so Rimljani res prevzeli litirsko ime Argora in napravili iz njega svoje Argaoe. Prav tako pa tudi ni dalje izključeno, da ne bi bili Slovenci po svojem prihodu v te kraje iz morebitnega tedanjega Dargaone po gori navedeni preobrazili v Dragonja.

Tudi če bi bilo res tako, ni dvoma, da je sedanje ime Dragonja slovensko, prilagojeno po osnovi draga — struga, ozka dolina ali kotanja. Ob gorjenji Sotli imamo tudi potok Dragonja in ob njem zaselek istega imena, več pa je vasi kot Dragonja, Podragra (Podragra), Drážica, Poddrážica itd. Tu di v Kopru imamo del mesta, ki so ga zmrčevali v Bosa (Boza) draga in Boscia (Boša) draga, je pa pristno slovenska Bosja draga, četrť bosjakov, revežev. Dobro namreč vemo, da so bili nižji sloji v Kopru v srednjem veku slovenske narodnosti in le gospoda italijanske (Tomassini).

Ime Dragonja je tako v svoji sedanji obliki slovensko, pa naj je sicer nastalo kakorkoli, kakor je slovensko tudi ime njenega izvirnega dela Rokava.

»Ze novembra 1940 mi je dal Canaris povelje, naj aktiviram protioveščevalno službo v krajih koncentracije na sovjetsko-nemški meji... Na osnovi tega povelja sem dal organom nemške obveščevalne službe »Abwehrstelle«, »Königsberg«, »Krakow«, »Breslau«, »Wien«, »Gdansk« in »Posen« navodila, naj povečajo svojo protioveščevalno aktivnost...

...Marca leta 1941 mi je dal Canaris navodila za pripravo in izpeljavo »Plana Barbarossa«. V njem je bilo predvideno tole:

a) priprava vseh enot »Abwehra 3« za vodenje aktivne protioveščevalne dejavnosti proti Sovjetski zvezi, kot so: organiziranje potrebnih »abwehr-grup«, njihovo razporejanje po vojaških enotah, ki so bile odredene za boj na vzhodni fronti, paraliziranje dejavnosti sovjetskih obveščevalnih in protioveščevalnih organov;

b) preko svoje vohunske mreže dezinformirati tuje obveščevalne službe, ki naj bi dajala vtis, da so odnosi s Sovjetsko zvezo vedno boljši, in da se Nemčija pripravlja na odločilni obračun z Veliko Britanijo;

c) ukreniti vse, da bi bile priprave za spopad s Sovjetsko zvezo tajne in da bi bili v tajnosti tudi vsi vojaški premiki proti vzhodu.

Von Bentiveni je nadalje izjavil: »V času od februarja do maja leta 1941 je bilo več posvetovanj vodečih uslužbencev »Abwehra 2« pri Jodlovem namestniku, generalu Warlimontu. Ta posvetovanja so bila v konjeniški šoli v mestecu Krampnitzu. Na teh posvetovanjih je bila, v skladu z zahtevami vojne z Rusijo, sprejeta odločitev o povečanju enot za posebne namene, imenovanih »Brandenburg-800« in o razporeditvi kontingentov teh enot po posebnih vojaških skupinah...

Drugi nemški oficir, polkovnik Erwin Stolz, namestnik II. oddelka obveščevalne službe Lachusena, ki ga je Rdeča armada ujela proti koncu vojne, je utrjeno si briščo očala dejal: »Lachusen mi je dal povelje, naj organiziram specialno skupino s pogodnim nazivom »A«, in naj ji poveljujem. Njena naloga je bila pripravljati diverzantskih akcij in sabotažnih dejavnosti v sovjetskem zaledju v zvezi s predvidenim napadom na Sovjetsko zvezo...

...Da bi omogočili bliskoviti udarec proti Sovjetski zvezi, je »Abwehr 2« uporabil vso svojo vohunsko mrežo za razpihovanje narodnostne nestrpnosti med narodi Sovjetske zveze... Tako so po polomu Hitlerjeve Nemčije razni Pickenbrocki, Warlimenti, Bentiveniji in Stolz odkrili skrivnostni nemške obveščevalne službe, njene številne tipalke, njene cilje in metode, pa tudi zamisli in napake.